Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
YVES BOT
esitatud 17. septembril 2015 [1]

Liidetud kohtuasjad C-659/13 ja C-34/14

C & J Clark International Ltd (C-659/13)
versus
The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs
(eelotsusetaotlus, mille on esitanud First-tier Tribunal (Tax Chamber) (Ühendkuningriik))
ja
Puma SE (C-34/14)
versus
Hauptzollamt Nürnberg

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Finanzgericht München (Saksamaa))

Eelotsusetaotlused — Dumping — Määruse (EÜ) nr 1472/2006 kehtivus — Teatavate Hiinast ja Vietnamist pärit nahast pealsetega jalatsite import

1. Käesolevate kohtuasjade raames palutakse Euroopa Kohtul otsustada, kas nõukogu 5. oktoobri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1472/2006, millega kehtestatakse teatavate Hiina Rahvavabariigist ja Vietnamist pärit nahast pealsetega jalatsite impordi suhtes lõplik dumpinguvastane tollimaks ning millega nõutakse lõplikult sisse kõnealuse impordi suhtes kehtestatud ajutine tollimaks [2], tuleb tunnistada kehtetuks nimelt põhjusel, et Euroopa Komisjon jättis läbi vaatamata Hiina ja Vietnami eksportivate tootjate esitatud turumajandusliku kohtlemise taotlused. Euroopa Kohtul palutakse samuti otsustada, millised on sellise kehtetuks tunnistamise tagajärjed.

I. Õiguslik raamistik

A. *Rahvusvaheline õigus*

2. 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe VI artikli rakendamise leping (WTO-GATT 1994) [3] on esitatud Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) asutamislepingu [4] lisas 1 A.

1 — Algkeel: prantsuse.

2 — ELT L 275, lk 1, edaspidi „vaidlusalune määrus".

3 — EÜT 1994, L 336, lk 103; ELT eriväljaanne 11/21, lk 189, edaspidi „dumpinguvastane leping".

4 — Marrakechis 15. aprillil 1994 allkirjastatud ja nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsusega 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubandusläbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, lk 1; ELT eriväljaanne 11/21, lk 80), heaks kiidetud leping.

3. Dumpinguvastase lepingu artiklis 6.10 on märgitud järgmist:

„Üldjuhul määravad võimuorganid kindlaks juurdlusaluse toote iga teadaoleva eksportija või tootja individuaalse dumpingumäära. Kui asjaomaste eksportijate, tootjate, importijate või tooteliikide suur hulk ei võimalda sellist kindlaksmääramist, võivad võimuorganid kontrollimisel piirduda kas põhjendatud hulga huvitatud poolte või toodetega, kasutades võimuorganitele valiku ajal kättesaadava teabe põhjal statistiliselt õigeid näidiseid, või suurima osaga asjaomase maa ekspordist, mida on võimalik piisavalt uurida."

4. Selle lepingu artikkel 9.2 näeb ette:

„Kui mis tahes toote suhtes kehtestatakse dumpinguvastane tollimaks, kogutakse sellist dumpinguvastast tollimaksu igal eri juhul õiges ulatuses diskrimineerimisvabal alusel selle toote impordi suhtes kõigist allikatest, mille suhtes on avastatud dumping ja kahju põhjustamine, välja arvatud import neist allikatest, kellel on käesoleva lepingu tingimuste kohaselt aktsepteeritud hinnakohustused. Võimuorganid peavad nimetama kõnealuse toote tarnija või tarnijad. Kui asjasse on segatud mitu tarnijat ühelt ja samalt maalt ning on võimatu nimetada kõiki neid tarnijaid, võivad võimuorganid nimetada asjaomase tarnijamaa. Kui asjasse on segatud mitu tarnijat enam kui ühelt maalt, võivad võimuorganid nimetada kõik asjaomased tarnijad või kui see on võimatu, kõik asjaomased tarnijamaad."

B. *Liidu õigus*

1. Tolliseadustik

5. Nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92 (millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik)[5] artikkel 236 näeb ette järgmist:

„1. Impordi- või eksporditollimaks makstakse tagasi, kui on kindlaks tehtud, et selle summa tasumise ajal ei tulenenud see summa seadusest või selle summa kohta tehti arvestuskanne vastuolus artikli 220 lõikega 2.

Impordi- või eksporditollimaksu vähendatakse, kui on kindlaks tehtud, et selle kohta arvestuskande tegemise ajal ei tulenenud see summa seadusest või selle summa kohta tehti arvestuskanne vastuolus artikli 220 lõikega 2.

Tollimaksu ei maksta tagasi ega vähendata, kui seadusest tulenevast tollimaksu summast erineva summa tasumise või sellest erineva summa kohta arvestuskande tegemise tingis asjaomase isiku tahtlik tegevus.

2. Impordi- või eksporditollimaks makstakse tagasi või seda vähendatakse taotluse alusel, mis tuleb esitada asjakohasele tolliasutusele kolme aasta jooksul arvestades kuupäevast, kui selle tollimaksu summa võlgnikule teatati.

Seda tähtaega võib pikendada, kui asjaomane isik tõendab, et taotluse esitamist ette nähtud tähtaja jooksul takistasid ettenägematud asjaolud või vääramatu jõud.

Kui toll ise avastab nimetatud tähtaja jooksul lõike 1 esimeses või teises alapunktis kirjeldatud olukorra, maksab ta tollimaksu summa tagasi või vähendab seda omal algatusel."

5 — EÜT L 302, lk 1; ELT eriväljaanne 02/04, lk 307, edaspidi „tolliseadustik".

2. Algmäärus

6. Nõukogu 22. detsembri 1995. aasta määruse (EÜ) nr 384/96 (kaitse kohta dumpinguhinnaga impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Ühenduse liikmed)[6] eesmärk on üle võtta WTO dumpinguvastases lepingus sisalduvad dumpinguvastased eeskirjad. Selleks on selles määruses kehtestatud eeskirjad, mis puudutavad eelkõige dumpingumarginaali arvutamist, uurimise algatamise ja läbiviimise korda, ajutiste ja lõplike meetmete kehtestamist ning dumpinguvastaste meetmete kestust ja läbivaatamist.

7. Algmääruse artikkel 1 näeb ette:

„1. Dumpinguvastast tollimaksu võib kohaldada dumpingtoote suhtes, mille vabasse ringlusse lubamine ühenduses tekitab kahju.

2. Toodet käsitletakse dumpingtootena, kui selle hind ühendusse eksportimisel on väiksem kui tavapärase kaubandustegevuse käigus ekspordiriigi kindlaksmääratud samasuguse toote võrreldav hind.

[…]"

8. Selle määruse artikkel 2 sätestab järgmist:

„A. Normaalväärtus

1. Normaalväärtuse aluseks võetakse tavaliselt ekspordiriigi sõltumatute klientide poolt tavapärases kaubandustegevuses makstud või makstavad hinnad.

Kui ekspordiriigi eksportija ei tooda ega müü vaatlusalust toodet, võib normaalväärtuse kehtestada teiste müüjate või tootjate hindade alusel.

Hindu asjaosaliste vahel, kes teevad ilmset koostööd või on tõenäoliselt sõlminud kompensatsioonilepingu, ei või lugeda tavakaubanduslikeks ning neid võib normaalväärtuse määramisel kasutada ainult juhul, kui on vastatud nende sõltumatus.

Selleks et teha kindlaks, kas kaks osapoolt on üksteisega seotud, võib arvesse võtta komisjoni 2. juuli 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 2454/93 (millega kehtestatakse [määruse nr 2913/92] rakendussätted)[7] artiklis 143 sätestatud üksteisega seotud osapoolte määratlust.

2. Sisetarbimiseks ette nähtud samasuguse toote müüki kasutatakse normaalväärtuse määramisel tavaliselt siis, kui kõnealuse müügi maht moodustab vähemalt 5% ühendusse suunatud vaatlusaluse toote müügi mahust.

Väiksemat müügimahtu võib kasutada juhul, kui näiteks nõutavaid hindu käsitletakse asjaomase turu suhtes tüüpilisena.

3. Kui tavapärase kaubandustegevuse käigus toimuv samasuguse toote müük puudub või on ebapiisav või kui erilise turuolukorra tõttu ei ole võimalik seda nõuetekohaselt võrrelda, arvutatakse samasuguse toote normaalväärtus päritoluriigi tootmiskulude alusel, millele lisatakse põhjendatud müügi-, üld- ja halduskulud ning kasum, või tavapärase kaubandustegevuse käigus asjakohase kolmanda riigi suhtes

6 — EÜT L 56, lk 1; ELT eriväljaanne 11/10, lk 45, ja parandus EÜT 2000, L 263, lk 34. Määrust on muudetud nõukogu 21. detsembri 2005. aasta määrusega (EÜ) nr 2117/2005 (ELT L 340, lk 17, edaspidi „algmäärus").

7 — EÜT L 253, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339.

kohaldatavate ekspordihindade alusel, tingimusel et kõnealused hinnad on tüüpilised. Asjaomase toote puhul võib esimeses lõigus nimetatud eriliseks turuolukorraks lugeda muu hulgas olukorda, kus hinnad on kunstlikult madalad, eksisteerib märkimisväärne vahetuskaubandus või mittekaubanduslik töötlemiskord.

4. Samasuguse toote müüki ekspordiriigi siseturul või eksportmüüki kolmandasse riiki hinnaga, mis on madalam kui (püsivad ja muutuvad) tootmiskulud ühiku kohta, millele on liidetud müügi-, üld- ja halduskulud, võib hinna tõttu lugeda tavapärase kaubandustegevuse väliseks ning selle võib normaalväärtuse määramisel arvestamata jätta üksnes siis, kui on kindlaks tehtud, et selline müük on toimunud pikema aja jooksul märkimisväärsetes kogustes ja hindadega, mis ei võimalda kõikide kulude katmist põhjendatud aja jooksul.

Kui müügi hetkel kuludest madalamad hinnad on uurimisperioodi kaalutud keskmistest kuludest kõrgemad, arvestatakse, et kõnealused hinnad võimaldavad katta kulusid põhjendatud aja jooksul.

Pikemaks ajaks on tavaliselt üks aasta, kuid igal juhul vähemalt kuus kuud, ning sel ajal on müüdud ühikuhinnast odavamalt märkimisväärsetes kogustes, kui on kindlaks tehtud, et kaalutud keskmine müügihind on väiksem kui kaalutud keskmine ühikuhind või et ühikuhinnast on müüdud odavamalt vähemalt 20% normaalväärtuse kindlaksmääramiseks kasutatud müügi mahust.

5. Kulud arvutatakse tavaliselt uuritava isiku dokumentide alusel, kui kõnealused dokumendid on kooskõlas asjaomase riigi üldtunnustatud majandusarvestuspõhimõtetega ning nendes esitatakse asjakohasel viisil vaatlusaluse toote tootmis- ja müügikulud. Kui uurimisaluse toote valmistamise ja müügiga seotud kulud ei kajastu mõistlikult asjaomase osapoole dokumentides, tuleb dokumentide korrigeerimiseks või koostamiseks võtta aluseks teiste sama riigi tootjate või eksportijate kulud või, kui selline teave ei ole kättesaadav või seda ei ole võimalik kasutada, mõni muu mõistlik alus, sealhulgas teave teiste tüüpiliste turgude kohta.

Tähelepanu pööratakse tõenditele, mis on esitatud nõuetekohase kulujaotuse kohta, kui näidatakse, et selliseid jaotusi on tavapäraselt kasutatud. Sobivamate meetodite puudumise korral eelistatakse käibepõhist kulujaotust. Kui kulud käesoleva lõigu kulujaotuses juba ei kajastu, kohandatakse neid vastavalt neile ühekordsetele kuluartiklitele, mis toovad kasu tulevasele ja/või jooksvale tootmisele.

Kui kulude katmiseks kuluva teatava ajavahemiku kulusid mõjutavad märkimisväärseid lisainvesteeringuid vajavate uute tootmisrajatiste kasutamine ja madalad tootmisvõimsuse rakendusastmed, mille põhjuseks on kogu uurimisperioodi või selle mingi osa jooksul toimunud käivitamised, on käivitamisetapi keskmised kulud kõnealuse etapi lõpul eespool nimetatud jaotamiseeskirjade kohaselt kohaldatavad kulud ning vaatlusperioodi puhul sisalduvad need lõike 4 teises lõigus osutatud kaalutud keskmistes kuludes. Käivitamisetapi pikkus määratakse kindlaks asjaomasele tootjale või eksportijale iseloomulike asjaolude alusel, kuid see ei ületa esialgset kulude katmiseks asjakohast ajavahemikku. Uurimisperioodi jooksul kohaldatavate kulude kohandamisel võetakse kõnealusest ajavahemikust pikemat käivitusetappi käsitlevat teavet arvesse sel juhul, kui see esitatakse enne kontrollkäike ja kolme kuu jooksul pärast uurimise algatamist.

6. Müügi-, üld- ja halduskulud ning kasumisummad põhinevad tegelikel andmetel, mis uurimisalune eksportija või tootja esitab samasuguse toote valmistamise ja tavapärase kaubandustegevuse käigus toimunud müügi kohta. Kui nimetatud summasid ei saa kindlaks määrata nimetatud alusel, siis määratakse need kindlaks, võttes aluseks:

a) teiste uurimisaluste eksportijate või tootjate puhul kindlaksmääratud tegelikud kaalutud keskmised summad seoses samasuguse toote valmistamise ja müügiga päritoluriigi siseturul;

b) tegelikud summad, mida kohaldatakse kõnealuse eksportija või tootja suhtes sama üldkategooria toodete valmistamisel ja müügil päritoluriigi siseturul tavapärase kaubandustegevuse käigus;

c) iga muu põhjendatud meetod, tingimusel et selliselt määratud kasumi summa ei ületa kasumit, mida teised eksportijad või tootjad saavad tavaliselt sama üldkategooria toodete müümisel päritoluriigi siseturul.

7.

a) Mitteturumajanduslikest riikidest […], pärineva impordi puhul määratakse normaalväärtus kolmandas turumajandusriigis kehtiva hinna või arvestusliku väärtuse alusel või hinna järgi, mis kehtib müügi puhul sellisest kolmandast turumajandusriigist teistesse riikidesse, k.a ühendusse, või kui see ei ole võimalik, siis mis tahes muul põhjendatud alusel, sealhulgas samasuguse toote eest ühenduses tegelikult makstud või makstava hinna alusel, mida on vajaduse korral nõuetekohaselt kohandatud, et sisse arvata põhjendatud kasumimarginaal.

[…]

b) Hiina Rahvavabariigist, Vietnamist […], pärinevat importi käsitlevate dumpinguvastaste uurimiste osas määratakse normaalväärtus kooskõlas lõigetega 1–6, kui ühe või mitme uurimisega hõlmatud tootja nõuetekohaselt põhjendatud nõuete alusel ning vastavalt punktis c sätestatud kriteeriumidele ja menetlustele on näidatud, et selle tootja või nende tootjate osas toimub vaatlusaluse samasuguse toote valmistamine ja müük turumajanduse tingimustes. Muudel juhtudel kohaldatakse punktis a sätestatud eeskirju.

c) Punkti b kohane nõue peab olema kirjalik ja sisaldama piisavat tõendusmaterjali selle kohta, et tootja tegutseb turumajanduse tingimustes, mis tähendab, et

— äriühingud teevad otsused hindade, kulude ja sisendite, sh näiteks toorainete, tehnoloogia- ja tööjõukulude, toodangu, müügi ja investeeringute kohta vastusena turul pakkumise ja nõudmise osas toimuvale ilma riigi märkimisväärse sellekohase sekkumiseta ning et kulutused tähtsamatele sisenditele peegeldavad turuväärtusi,

— äriühingutel on üks selge peamiste raamatupidamisdokumentide kogum, mida auditeeritakse sõltumatult kooskõlas rahvusvaheliste raamatupidamisstandarditega ning kohaldatakse kõikidel eesmärkidel,

— äriühingute tootmiskulusid ja finantsseisundit ei moonuta oluliselt endine mitteturumajanduslik süsteem eelkõige varade amortisatsiooni, muude mahakandmiste, vahetuskaubanduse ja võlgade hüvitamiseks tehtavate maksete näol,

— asjaomaste äriühingute suhtes kohaldatakse pankroti- ja asjaõigusakte, mis tagavad äriühingute tegevuse õiguskindluse ja stabiilsuse, ning

— kursside ümberarvestust teostatakse turukursside alusel.

Otsus selle kohta, kas tootja vastab eespool nimetatud kriteeriumidele, tehakse kolme kuu jooksul alates uurimise algatamisest pärast nõuandekomiteega konkreetset konsulteerimist ja pärast seda, kui ühenduse tootmisharule on antud võimalus esitada oma arvamus. Kõnealune otsus kehtib kogu uurimise ajal. […]"

9. Algmääruse artikkel 3 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui ei ole kindlaks määratud teisiti, siis tähendab mõiste „kahju" käesoleva määruse kohaselt ühenduse tootmisharule tekitatud olulist kahju, ühenduse tootmisharule olulise kahju tekitamise ohtu või ühenduse tootmisharu rajamise olulist pidurdamist ning seda tõlgendatakse käesolevas artiklis ette nähtud korras.

2. Kahju tuvastamine põhineb otsesel tõendusmaterjalil ja selle raames uuritakse objektiivselt nii: a) dumpinguhinnaga impordi mahtu ja mõju samasuguste toodete hindadele ühenduse turul kui ka b) kõnealuse impordi edaspidist mõju ühenduse tootmisharule.

[…]

7. Lisaks dumpinguhinnaga impordile uuritakse ka muid teadaolevaid tegureid, millega ühenduse tootmisharu samal ajal kahjustatakse, ning nende teguritega tekitatud kahju ei tohi lõike 6 alusel omistada dumpinguhinnaga impordile. Tegurid, mida võib selles suhtes arvesse võtta, hõlmavad dumpinguhinnata impordi mahtu ja hinda, nõudluse vähenemist või tarbimisharjumuste muutusi, kaubanduspiiranguid ning konkurentsi kolmandate riikide ja ühenduse tootjate vahel, tehnoloogia arengut ning ühenduse tootmisharu eksporditegevust ja tootlikkust.

[…]”

10. Selle määruse artikkel 5 pealkirjaga „Menetluse algatamine” sätestab:

„1. Välja arvatud lõikes 6 sätestatud juhud, algatatakse uurimine, tuvastamaks mis tahes väidetava dumpingu olemasolu, määra ja mõju, füüsilise või juriidilise isiku või ühenduse tootmisharu nimel tegutseva iseseisva õigusvõimeta ühingu esitatud kirjaliku kaebuse põhjal.

[…]

4. Uurimine algatatakse vastavalt lõikele 1 ainult siis, kui samasuguse toote ühenduse tootjate poolt kaebuse suhtes väljendatud toetuse või vastuseisu ulatuse kontrollimise põhjal on tuvastatud, et kaebus on esitatud ühenduse tootmisharu poolt või selle nimel. Kaebust peetakse ühenduse tootmisharu poolt või selle nimel esitatuks, kui seda toetavad need ühenduse tootjad, kelle toodang moodustab ühtekokku enam kui 50% samasuguse toote kogutoodangust, mida toodab kaebusele kas toetust või vastuseisu väljendav osa omamaisest tootmisharust. Uurimist ei algatata, kui kaebust sõnaselgelt toetavate ühenduse tootjate arvele langeb vähem kui 25% ühenduse tootmisharu samasuguse toote kogutoodangust.

[…]”

11. Nimetatud määruse artikkel 9 näeb ette järgmist:

„[…]

5. Dumpinguvastane tollimaks kehtestatakse igal üksikjuhul asjakohases ulatuses diskrimineerimisvabal alusel sellise toote impordi suhtes kõigist allikatest, millega seoses on avastatud, et nende suhtes on kohaldatud dumpingut ja et need on põhjustanud kahju, välja arvatud import neist allikatest, kellel on käesoleva määruse tingimuste kohaselt aktsepteeritud kohustused. Tollimaksu kehtestavas määruses täpsustatakse tollimaks iga asjaomase tarnija jaoks või, kui see on raskendatud ning üldiselt siis, kui kohaldatakse artikli 2 lõike 7 punkti a, iga asjaomase tarniva riigi jaoks.Kui kohaldatakse artikli 2 lõike 7 punkti a, määratakse individuaalne tollimaks siiski eksportijatele, kes on võimelised nõuetekohaselt põhjendatud nõuete alusel näitama, et:

a) täielikult või osaliselt välisomandis olevate äriühingute või ühisettevõtete puhul on nad vabad kapitali ja kasumit kodumaale tagasi tooma;

b) ekspordihinnad ja -kogused ning müügitingimused on vabalt määratud;

c) enamusosalus kuulub eraisikutele. direktorite nõukogusse kuuluvad või juhtival positsioonil olevad riigiametnikud moodustavad vähemuse või tuleb näidata, et sellest hoolimata on äriühing riiklikust sekkumisest piisavalt sõltumatu;

d) kursside ümberarvestus toimub turukursside alusel; ja

e) riiklik sekkumine ei võimalda meetmetest kõrvalehoidmist, kui üksikeksportijatele määratakse erinevad tollimaksumäärad.

6. Kui komisjon on oma uurimist vastavalt artiklile 17 piiranud, ei ületa nende eksportijate või tootjate imporditavate toodete suhtes kohaldatav dumpinguvastane tollimaks, kes on endast artikli 17 alusel teada andnud, ent keda uurimine ei hõlmanud, valimisse kaasatud isikute suhtes kindlaksmääratud kaalutud keskmist dumpingumarginaali. Käesoleva lõike kohaldamisel jätab komisjon tähelepanuta null- ja miinimummarginaalid ning artiklis 18 osutatud asjaoludel kindlaksmääratud marginaalid. Eraldi tollimakse kohaldatakse selliselt eksportijalt või tootjalt pärineva impordi suhtes, kellele võimaldatakse artikliga 17 ette nähtud individuaalset kohtlemist[[8]].”

12. Algmääruse artikli 11 lõike 8 esimeses ja teises lõigus on sätestatud:

„Olenemata lõikest 2 võib importija taotleda tasutud tollimaksu tagasimaksmist, kui on näidatud, et dumpingumarginaal, mille alusel tollimakse maksti, on kaotatud või seda on vähendatud tasemeni, mis on alla kehtiva tollimaksu taseme.

Dumpinguvastase tollimaksu tagasimaksmist taotledes esitab importija komisjonile taotluse. Taotlus esitatakse selle liikmesriigi kaudu, kelle territooriumil tooted vabasse ringlusse lubati, kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil pädevad ametiasutused lõplike maksmisele kuuluvate tollimaksu[de] summa nõuetekohaselt kindlaks määrasid, või kuupäevast, mil tehti otsus ajutise tollimaksuna tagatiseks antud summad lõplikult sisse nõuda. Liikmesriigid edastavad taotluse viivitamata komisjonile.”

13. Lõpuks näeb selle määruse artikkel 17 väljavõttelise uuringu kohta ette:

„1. Juhul kui kaebuste esitajaid, eksportijaid, importijaid, tooteliike või tehinguid on palju, võib uurimine piirduda mõistliku hulga isikute, toodete või tehingutega, kasutades valiku ajal kättesaadava teabe põhjal statistiliselt õigeid valimeid, või suurima tüüpilise toodangu-, müügi- või ekspordimahuga, mida on nende käsutuses oleva aja jooksul võimalik uurida.

[…]

3. Kui kontrollimist on vastavalt käesolevale artiklile piiratud, arvutatakse sellest hoolimata individuaalne dumpingumarginaal mis tahes eksportija või tootja puhul, keda ei ole algselt välja valitud, kuid kes esitab käesolevas määruses sätestatud tähtaja jooksul vajaliku teabe, välja arvatud juhul, kui eksportijate või tootjate arv on nii suur, et individuaalne kontrollimine oleks põhjendamatult koormav ning takistaks uurimise õigeaegset lõpetamist.

[…]”

8 — Joonealune märkus ei puuduta eestikeelset teksti.

3. Vaidlusalune määrus

14. 7. juulil 2005 algatatud uurimise järel võttis komisjon 23. märtsil 2006 vastu määruse (EÜ) nr 553/2006, millega kehtestatakse teatavate Hiina Rahvavabariigist ja Vietnamist pärit nahast pealsetega jalatsite impordi suhtes ajutised dumpinguvastased tollimaksud[9].

15. Euroopa Liidu Nõukogu võttis vaidlusaluse määruse vastu 5. oktoobril 2006. Selle määrusega kehtestati Hiinast ja Vietnamist pärit nahast pealsetega jalatsite impordile lõplik dumpinguvastane tollimaks. Komisjon kohaldas algmääruse artikli 2 lõikes 7 ette nähtud menetlust ja kasutas dumpinguvastase tollimaksu kindlaksmääramiseks sama määruse artiklile 17 vastavalt väljavõttelise uuringu tehnikat, võttes uurimiseks valimi Hiina ja Vietnami tootjatest-eksportijatest (edaspidi „valim").

16. Vaidlusaluse määruse artikli 1 lõike 3 alusel kehtestati kõikidele Hiinas asutatud äriühingutele, peale Golden Step Industrial Co. Ltd (edaspidi „Golden Step"), dumpinguvastase tollimaksu määraks 16,5% ja kõikidele Vietnamis asutatud äriühingutele 10%. Äriühingule Golden Step, kellele võimaldati algmääruse artikli 2 lõike 7 punkti b tähenduses turumajanduslikku kohtlemist, kehtestati selleks määraks 9,7%.

17. Vaidlusaluse määruse artikkel 3 nägi ette selle kohaldamise kaheks aastaks. Rakendusmääruse (EL) nr 1294/2009[10] vastuvõtmisega pikendas nõukogu seejärel vaidlusaluse määrusega kehtestatud dumpinguvastaste tollimaksude kehtivusaega viieteistkümne kuu võrra, s.o kuni 2011. aasta märtsi lõpuni.

II. **Põhikohtuasjade asjaolud**

18. Brosmann Footwear (HK) Ltd, Seasonable Footwear (Zhongshan) Ltd, Lung Pao Footwear (Guangzhou) Ltd ja Risen Footwear (HK) Co. Ltd (edaspidi koos „Brosmann jt") esitasid apellatsioonkaebuse kohtuotsuse Brosmann Footwear (HK) jt *vs*. nõukogu (T-401/06, EU:T:2010:67) peale, millega Euroopa Liidu Üldkohus jättis rahuldamata nende hagi, milles nõuti vaidlusaluse määruse osalist tühistamist. Zhejiang Aokang Shoes Co. Ltd (edaspidi „Zhejiang Aokang") esitas samuti Euroopa Kohtule apellatsioonkaebuse kohtuotsuse Zhejiang Aokang Shoes *vs*. nõukogu (T-407/06 ja T-408/06, EU:T:2010:68) peale, millega Üldkohus jättis rahuldamata tema hagi, milles nõuti sama määruse osaliselt tühistamist. Brosmann jt ja Zhejiang Aokang nõudsid sisuliselt, et Euroopa Kohus tühistaks need kohtuotsused ning vaidlusaluse määruse neid äriühinguid puudutavas osas.

19. Euroopa Kohus rahuldas nende taotluse ja tühistas nimetatud kohtuotsused nagu ka vaidlusaluse määruse selles osas, mis puudutas Brosmann jt[11] ning Zhejiang Aokangi[12].

20. Neis kohtuotsustes sedastas Euroopa Kohus eelkõige, et isegi kui komisjon kasutab väljavõttelist uuringut, „tuleneb komisjoni kohustus võtta seisukoht sellise ettevõtja taotluse osas, kes soovib, et talle kohaldataks turumajanduslikku kohtlemist, otsesõnu algmääruse artikli 2 lõike 7 punktist b. See säte kehtestab nimelt kohustuse määrata normaalväärtus kooskõlas sama artikli lõigetega 1–6, kui ühe

9 — ELT L 98, lk 3, edaspidi „ajutine määrus".

10 — Nõukogu 22. detsembri 2009. aasta määrus, millega pärast nõukogu määruse (EÜ) nr 384/96 artikli 11 lõike 2 kohast aegumise läbivaatamist kehtestatakse teatavate Vietnamist ja Hiina Rahvavabariigist pärit nahast pealsetega jalatsite impordi suhtes lõplik dumpinguvastane tollimaks, mida laiendatakse Aomeni erihalduspiirkonnast lähetatud teatavate nahast pealsetega jalatsite impordi suhtes, olenemata sellest, kas need on deklareeritud Aomeni erihalduspiirkonnast pärinevatena või mitte (ELT L 352, lk 1, edaspidi „pikendamismäärus").

11 — Vt kohtuotsus Brosmann Footwear (HK) jt *vs*. nõukogu (C-249/10 P, EU:C:2012:53).

12 — Vt kohtuotsus Zhejiang Aokang Shoes *vs*. nõukogu (C-247/10 P, EU:C:2012:710).

või mitme tootja nõuetekohaselt põhjendatud nõuete alusel on näidatud, et nende tootjate tegevus toimub turumajanduse tingimustes. Selline kohustus, mis puudutab majanduslike tingimuste tunnustamist, milles tootja vaatlusalust samasugust toodet valmistab ja müüb, ei sõltu viisist, kuidas arvutatakse dumpingumarginaal" [13].

A. *Kohtuasi C-659/13*

21. C & J Clark International Ltd (edaspidi „C & J Clark") importis 1. maist 2007 kuni 31. augustini 2010 nahkjalatseid Hiinast ja Vietnamist. Selle impordi suhtes kohaldati vastavalt vaidlusaluse määruse sätetele dumpinguvastast tollimaksu.

22. 30. juunil 2010 esitas C & J Clark esialgse õiguskaitse taotluse, nõudes tolliseadustiku artikli 236 alusel, et talle makstaks tagasi 42 592 829,52 Inglise naela, mille ta oli maksnud nimetatud impordil dumpinguvastase tollimaksuna. Kaebuse aluseks oli asjaolu, et kohtuasjad, milles tehti kohtuotsused Brosmann Footwear (HK) jt *vs.* nõukogu (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ja Zhejiang Aokang Shoes *vs.* nõukogu (C-247/10 P, EU:C:2012:710), olid sel ajal Euroopa Kohtus menetlemisel ja et C & J Clark'i sõnul tuleb nende kaebuste rahuldamise korral tema makstud dumpinguvastane tollimaks tagasi maksta.

23. Pärast nendes kohtuasjades kohtuotsuste väljakuulutamist kordas C & J Clark oma nõuet, et dumpinguvastane tollimaks, mille ta oli tasunud, makstaks talle tagasi, leides, et need kohtuotsused olid kohaldatavad ka tema tarnijate suhtes. 13. märtsil 2013 jättis Commissioners for Her Majesty's Revenue & Custom selle nõude rahuldamata põhjusel, et ükski C & J Clark'i imporditud kaupadest ei pärinenud nendes kohtuotsustes nimetatud eksportijatelt/tootjatelt.

24. 11. aprillil 2013 esitas C & J Clark selle otsuse peale kaebuse First-tier Tribunali'ile (Tax Chamber) (Ühendkuningriigi esimese astme kohtu maksukolleegium), vaidlustades vaidlusaluse määruse kehtivuse.

B. *Kohtuasi C-34/14*

25. Puma SE (edaspidi „Puma") importis aastatel 2006–2011 Euroopa Liitu nahast pealsetega jalatseid Hiinast ja Vietnamist. Vastavalt vaidlusaluse määruse sätetele tasus ta sellelt impordilt dumpinguvastast tollimaksu kokku summas 5 059 386,70 eurot. Tema tarnijad olid Hiina ettevõtjad ning nende sidusettevõtjad ja Vietnami ettevõtjad ning nende sidusettevõtjad.

26. Nendest tarnijatest mõned võeti uuringu valimisse ja neid kontrolliti kohapeal. Teisi Puma tarnijaid, kes olid valmis koostööd tegema, selles valimis arvesse ei võetud.

27. 21. detsembril 2011 ja 20. jaanuaril 2012 taotles Puma tolliseadustiku artikli 236 alusel Hauptzollamt Nürnbergilt (Nürnbergi tollibüroo) ajavahemikul 7. aprillist 2006 kuni 1. aprillini 2011 kokku summas 5 100 983,90 eurot tasutud dumpinguvastase tollimaksu tagasimaksmist. Samal ajal taotles Puma imporditollimaksu tagasimaksmise tähtaja pikendamist, et see kataks kogu asjaomast perioodi ja oleks seega tagasiulatuva jõuga alates 7. aprillist 2006.

28. 5. juuli 2012. aasta otsusega jättis Hauptzollamt Nürnberg Puma taotluse rahuldamata põhjusel, et Euroopa Kohus oli vaidlusaluse määruse tühistanud ainult teatavate tootjate osas, kellest ükski ei ole tema tarnija.

13 — Vt kohtuotsus Brosmann Footwear (HK) jt *vs.* nõukogu (C-249/10 P, EU:C:2012:53, punkt 38). Vt samuti kohtuotsus Zhejiang Aokang Shoes *vs.* nõukogu (C-247/10 P, EU:C:2012:710, punktid 28–30).

29. Puma esitas 18. juulil 2012 selle otsuse peale kaebuse, muutes samas tagasi taotletavat summat, mis nüüd ulatus 5 059 386,70 euroni. Selle kaebuse jättis Hauptzollamt Nürnberg 13. novembri 2012. aasta otsusega rahuldamata.

30. Puma esitas seejärel viimati nimetatud otsuse peale kaebuse Finanzgericht Münchenile (Müncheni maksukohus).

III. **Eelotsuse küsimused**

31. First-tier Tribunal (Tax Chamber) ja Finanzgericht München kahtlevad vaidlusaluse määruse kehtivuses. Seega otsustasid nad menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused.

A. *Kohtuasi C-659/13*

32. First-tier Tribunal (Tax Chamber) esitab Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas vaidlusalune määrus on kehtetu niivõrd, kui see rikub algmääruse artikli 2 lõike 7 punkti b ja artikli 9 lõiget 5, arvestades, et komisjon ei vaadanud läbi turumajandusliku kohtlemise ja individuaalse kohtlemise taotlusi, mille esitasid need Hiina ja Vietnami eksportivad tootjad, keda ei võetud valimisse vastavalt dumpinguvastase algmääruse artiklile 17?

2. Kas vaidlusalune määrus on kehtetu niivõrd, kui see rikub algmääruse artikli 2 lõike 7 punkti c, arvestades, et komisjon ei teinud kolme kuu jooksul alates uurimise algatamisest otsust turumajandusliku kohtlemise taotluste kohta, mille esitasid Hiina ja Vietnami tootjad/eksportijad, keda ei võetud valimisse vastavalt dumpinguvastase algmääruse artiklile 17?

3. Kas vaidlusalune määrus on kehtetud niivõrd, kui see rikub algmääruse artikli 2 lõike 7 punkti c, arvestades, et komisjon ei teinud kolme kuu jooksul alates uurimise algatamisest otsust turumajandusliku kohtlemise taotluste kohta, mille esitasid Hiina ja Vietnami tootjad/eksportijad, kes võeti valimisse vastavalt dumpinguvastase algmääruse artiklile 17?

4. Kas vaidlusalune määrus on kehtetu niivõrd, kui see rikub algmääruse artiklit 3, artikli 4 lõiget 1, artikli 5 lõiget 4 ja artiklit 17, arvestades, et koostöös osales ebapiisavalt ühenduse tööstustootjaid, mistõttu komisjonil ei olnud võimalik paikapidavalt hinnata kahju ega seega ka põhjuslikku seost?

5. Kas vaidlusalune määrus on kehtetu niivõrd, kui see rikub algmääruse artikli 3 lõiget 2 ja EÜ artiklit 253, arvestades, et uurimistoimikus olevatest tõenditest nähtuvalt kasutati ühenduse tööstusele tekitatud kahju hindamisel sisuliselt vigaseid andmeid ning vaidlusaluses määruses ei ole selgitatud, miks neid tõendeid eirati?

6. Kas vaidlusalune määrus on kehtetu niivõrd, kui see rikub algmääruse artikli 3 lõiget 7, arvestades, et väidetava dumpinguhinnaga impordi mõjust ei eraldatud ega eristatud nõuetekohaselt teiste teadaolevalt kahju põhjustanud tegurite mõju?

7. Mil määral võivad liikmesriigi kohtud tugineda tõlgendusele, mille Euroopa Kohus andis vaidlusalusele määrusele kohtuotsustes Brosmann Footwear (HK) jt *vs*. nõukogu (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ja Zhejiang Aokang Shoes *vs*. nõukogu (C-247/10 P, EU:C:2012:710), et asuda seisukohale, et tollimaks ei tulenenud ühenduse tolliseadustiku artikli 236 tähenduses seadusest ka nende äriühingute puhul, kes jäid samamoodi nagu apellandid kohtuasjades, milles tehti need kohtuotsused, valimist välja, kuid kelle esitatud turumajandusliku kohtlemise ja individuaalse kohtlemise taotlusi ei vaadatud läbi?"

B. *Kohtuasi C-34/14*

33. Finanzgericht München esitas Euroopa Kohtule järgmised küsimused:

„1. Kas vaidlusalune määrus ja pikendamismäärus on tervikuna kehtivad, kuivõrd neid ei tühistatud kohtuotsustega Brosmann Footwear (HK) jt *vs.* nõukogu (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ja Zhejiang Aokang Shoes *vs.* nõukogu (C-247/10 P, EU:C:2012:710)?

2. Juhul kui vastus esimesele küsimusele on eitav, kuid nimetatud määrused ei ole tervikuna kehtetud:

a) siis milliste Hiina ja Vietnami eksportijate ja tootjate suhtes, kellelt Puma ostis aastatel 2006–2011 tooteid, on vaidlusalune määrus ja pikendamismäärus kehtetud;

b) kas nimetatud määruste täielik või osaline kehtetuks tunnistamine kujutab endast ettenägematut asjaolu või vääramatut jõudu tolliseadustiku artikli 236 lõike 2 teise lõigu tähenduses?"

IV. **Analüüs**

A. *Vaidlusaluse määruse ja pikendamismääruse õiguspärasuse vaidlustamise vastuvõetavus*

34. Nõukogu ja komisjon leiavad, et põhikohtuasja kaebajatel ei ole alust vaidlustada eelotsusetaotluse esitanud kohtutes vaidlusaluse määruse õiguspärasust. Kõigepealt oli nende sõnul Pumal võimalus esitada selle määruse peale tühistamishagi liidu kohtule. Ent komisjon tuletab meelde kohtupraktikat TWD Textilwerke Deggendorf[14], mille alusel ei saa õigussubjekt tulemuslikult vaidlustada liidu akti õiguspärasust siseriiklikes kohtutes, kui ta oleks võinud vaidlustada seda akti otsese tühistamishagiga ja kui ta ei teinud seda selleks ette nähtud kohustusliku tähtaja jooksul[15].

35. Teiseks leiavad nõukogu ja komisjon, et põhikohtuasja kaebajatel oli samuti võimalus esitada kaebus algmääruse artikli 11 lõike 8 alusel, mis näeb ette, et importija võib taotleda tasutud tollimaksu tagasimaksmist, kui on näidatud, et dumpingumarginaal, mille alusel tollimaksu maksti, on kaotatud või seda on vähendatud tasemeni, mis on alla kehtiva tollimaksu taseme. Nii ei saa nende institutsioonide hinnangul põhikohtuasja kaebajad sellega, et nad esitavad siseriiklikus kohtus kehtetuse tuvastamise nõude, kõrvale hoida selle sättega ette nähtud nõuetest ja tähtaegadest. Seega tuleks laiendada kohtuotsusest TWD Textilwerke Deggendorf tulenevat kohtupraktikat[16] sellele olukorrale.

36. Kolmandaks leiavad nõukogu ja komisjon, et importijad nagu C & J Clark ja Puma ei saa selleks, et nõuda vaidlusaluse määruse ja pikendamismääruse kehtetuse tuvastamist, tugineda väitele, et on rikutud õigust turumajandusliku kohtlemise või individuaalse kohtlemise taotluse läbivaatamisele. Nende institutsioonide sõnul on see õigus subjektiivne õigus, mis on ainult tootjatel ja eksportijatel, kes on esitanud niisuguse taotluse.

14 — C-188/92, EU:C:1994:90.

15 — Punktid 17 ja 8.

16 — C-188/92, EU:C:1994:90.

37. Tuletan kõigepealt meelde, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldab kohtuasja poole võimalus tugineda asja lahendavas kohtuinstantsis liidu õigusaktide sätete tühisusele, et sellel poolel puudus õigus esitada ELTL artikli 263 alusel nende sätete peale hagi. Siiski nähtub samast kohtupraktikast, et selline hagi peab igal juhul olema vastuvõetav [17].

38. Konkreetselt dumpinguvastase tollimaksu kehtestavate määruste suhtes on Euroopa Kohus otsustanud, et vaatamata nende olemuselt ja ulatuselt normatiivsele laadile võivad need puudutada otseselt ja isiklikult neid vaatlusaluse toote tootjaid ja eksportijaid, kellele nende äritegevust käsitlevatest andmetest lähtudes pannakse süüks dumpingu kasutamist. Nii on see üldjuhul tootjatest ja eksportijatest äriühingute puhul, kes suudavad tõendada, et neid on nõukogu ja komisjoni aktides nimetatud, või neid puudutas esialgne uurimine. See on nii ka vaadeldava toote importijate puhul, kelle edasimüügihindu võeti arvesse ekspordihinna arvutamisel ning keda seega puudutavad dumpingu olemasolu käsitlevad tuvastused [18]. Euroopa Kohus on veel leidnud, et importijad, kes on seotud kolmandate riikide eksportijatega, kelle toodete suhtes on kehtestatud dumpinguvastane tollimaks, võivad selle tollimaksu kehtestanud määruse vaidlustada eelkõige juhul, kui ekspordihind arvutati nende importijate poolt ühenduse turul kasutatud edasimüügihindade alusel, ja juhul, kui dumpinguvastane tollimaks ise on arvutatud nende edasimüügihindade alusel [19].

39. Põhikohtuasjades väidab komisjon, et kuna Puma on algseadmete tootja (*original equipment manufacturer*) [20], ei saanud ta Euroopa Kohtu praktika kohaselt õigusvastasuse väidet esitada. Kohtuistungil leidis komisjon, et sama kehtib C & J Clark'i kohta.

40. Tõsi on, et kohtuotsustes Nashua Corporation jt *vs*. komisjon ja nõukogu [21] ning Gestetner Holdings *vs*. nõukogu ja komisjon [22] võttis Euroopa Kohus, liigitamata hagejaid importijateks või eksportijateks, arvesse OEM-ideks peetavate hagejate ja dumpinguvastaste meetmete subjektiks olevate tootjate vaheliste kaubandussuhete eripära. Nii tuvastas ta, et neid suhteid arvestades puudutas süüks pandava dumpingu kasutamise tuvastamine neid OEM-e ja et seega puudutasid tootjatepoolset dumpingut [23] käsitlevate asjaomaste määruste sätted neid otseselt ja isiklikult, andes neile nii õiguse esitada nende määruste peale tühistamishagi.

41. Täpsemalt märkis Euroopa Kohus, et normaalväärtuse kindlaksmääramiseks oli eksportivate tootjate kasumimarginaali korrigeeritud madalamaks, võttes arvesse nende ja OEM-ide vaheliste kaubandussuhete eripära, millega kaasnes seega eksportija enda kaubamärgi all asjaomaste toodete müügi puhul kindlaks määratud marginaalist erinev dumpingumarginaal. Dumpinguvastase tollimaksu kindlaksmääramisel võeti seega arvesse kõiki dumpingumarginaale. Euroopa Kohus märkis samuti, et kõnealused majandustegevuses osalejad, nende hulgas OEM-id, olid liidu institutsioonide poolt kindlaks tehtud [24]. Järelikult ei olnud kahtlust, et neid OEM-e oli uuritud ja neid oli kõnealustes määrustes eraldi nimetatud.

42. Nii ei ole see aga mulle siin esitatud kohtuasjades.

17 — Kohtuotsus Valimar (C-374/12, EU:C:2014:2231, punktid 28 ja 29). Vt ka kohtuotsus TMK Europe (C-143/14, EU:C:2015:236, punkt 18).

18 — Kohtuotsus Valimar (C-374/12, EU:C:2014:2231, punktid 30 ja 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

19 — *Ibidem* (punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

20 — Edaspidi „OEM". OEM-i määratles Euroopa Kohus kui teiste ettevõtjate valmistatud toodete oma kaubamärgi all tarnija (vt kohtuotsus Nashua Corporation jt *vs*. komisjon ja nõukogu, C-133/87 ja C-150/87, EU:C:1990:115, punkt 3).

21 — C-133/87 ja C-150/87, EU:C:1990:115.

22 — C-156/87, EU:C:1990:116.

23 — Kohtuotsused Nashua Corporation jt *vs*. komisjon ja nõukogu (C-133/87 ja C-150/87, EU:C:1990:115, punktid 16–20) ja Gestetner Holdings *vs*. nõukogu ja komisjon (C-156/87, EU:C:1990:116, punktid 19–23).

24 — *Idem.*

43. Käesoleval juhul ei nähtu vaidlusalusest määrusest ja pikendamismäärusest ega kohtutoimiku dokumentidest, et dumpingumarginaal oleks kindlaks määratud C & J Clark'i ja Puma edastatud majandusteabe ja -andmete põhjal. Komisjon viitab selleks, et tõendada, et põhikohtuasja kaebajad oleksid võinud esitada nende määruste peale tühistamishagi, ajutise määruse põhjendustele 119 ja 120 ning vaidlusaluse määruse põhjendustele 132–135.

44. Ajutise määruse põhjendustes 119 ja 120 on vaid märgitud, et teatavad huvitatud isikud leidsid, et normaalväärtuse kindlaksmääramiseks võrdlusriigi, nimelt Brasiilia Liitvabariigi valimine ei olnud kõige õigem, kuivõrd mõnel Hiina ja Vietnami eksportival tootjal ei tulnud kanda teatavaid kulusid, nagu teadus- ja arendustegevuse kulud, mis jäid seega tarbija kanda, samas kui Brasiilia tootjad neid kulusid kandsid. Need huvitatud isikud seadsid kahtluse alla selle võrdlusriigi valimise, sest juhtumi puhul ei olnud tegelikult OEM-i, mis kujutas endast tootmiskulude struktuurilist erinevust nende riikide, kelle suhtes kohaldati dumpinguvastaseid meetmeid, ja Brasiilia Liitvabariigi vahel. Ajutise määruse põhjenduses 120 on seega lihtsalt märgitud, et see erinevus ei ole siiski põhjus, miks lükata Brasiilia Liitvabariigi võrdlusriigina tagasi, ja et neid kulusid võib normaalväärtuse määramisel korrigeerida.

45. Vaidlusaluse määruse põhjenduste 132–135 suhtes täheldan, et nendega püütakse põhjendada normaalväärtuse korrigeerimist, et võtta arvesse teadus- ja arenduskulusid, mis olid nendes riikides, kelle suhtes kohaldati dumpinguvastaseid meetmeid, võrdlusriigi vastavatest kuludest erinevad.

46. Tuleb seega tõdeda, et miski ei luba neid põhjendusi arvestades väita, et C & J Clark ja Puma esitasid majandusteabe ja -andmed, mis võimaldasid välja arvutada dumpingumarginaali ja seega neid kõikidest teistest majandustegevuses osalejatest eristada.

47. Peale selle on oluline mainida kohtumäärust FESI *vs.* nõukogu [25], milles käsitletakse tühistamishagi, mille esitas Fédération européenne de l'industrie du sport (Euroopa sporditööstuse föderatsioon, FESI), mille liige on Puma, pikendamismääruse peale. FESI leidis, et arvestades kohtuotsuseid Nashua Corporation jt *vs.* komisjon ja nõukogu (C-133/87 ja C-150/87, EU:C:1990:115) ning Gestetner Holdings *vs.* nõukogu ja komisjon (C-156/87, EU:C:1990:116), puudutas see määrus isiklikult teda ja tema liikmeid. Üldkohus otsustas siiski, et FESI ei olnud isiklikult puudutatud selle tõttu, et läbivaatamisperioodi ajal, mille lõpus pikendamismäärus vastu võeti, esitasid tema liikmed teavet ja andmeid [26].

48. Täpsemalt märgib Üldkohus selle kohtumääruse punktis 49, et „[sellest määrusest] nähtub, et liidu institutsioonid hindasid paljusid keerulisi majandusküsimusi, et prognoosida dumpinguvastaste meetmete lõpetamise tagajärgi. Järelikult on impordihinna korrigeerimine hindade alla löömise marginaali väljaarvutamiseks, et võtta arvesse importijate disaini- ning teadus- ja arenduskulusid, vaid üks element teiste hulgas, mis võimaldab teha järeldusi kahju kohta, ning see ei erista kuidagi selle teabe ja andmete esitajaid samal viisil, nagu eristati ettevõtjaid kohtuasjades, milles tehti [kohtuotsused Nashua Corporation jt vs. komisjon ja nõukogu (C-133/87 ja C-150/87, EU:C:1990:115) ja Gestetner Holdings *vs.* nõukogu ja komisjon (C-156/87, EU:C:1990:116)]".

49. Peale selle selgitab Üldkohus kohtumääruse FESI *vs.* nõukogu (T-134/10, EU:T:2014:143) punktis 51, et „ei ole tõendatud, et liidu institutsioonid võtsid dumpingumarginaali arvutamisel aluseks hageja liikmete esitatud teabe ja andmed. [Pikendamis]määruse põhjendusest 122 ja [vaidlusaluse] määruse põhjendustest 133 ja 135 nähtub, et selleks, et teha kohandusi vastavalt Brasiilia tootjate disaini- ning teadus- ja arenduskulude ning Hiina ja Vietnami tootjate teadus- ja arenduskulude erinevusele, võeti arvesse Brasiilia tootjate nimetatud kulusid. [Vaidlusaluse] määruse

25 — T-134/10, EU:T:2014:143.

26 — Selle kohtumääruse punkt 54.

põhjendusest 135 nähtub küll, et kohanduste tegemisel võeti arvesse võimalikke lahknevusi OEM-idele müügi ja oma kaubamärgi all müügi vahel, kuid see ei tähenda, et normaalväärtuse kohandamiseks kasutati hageja liikmete antud andmeid ja teavet, selleks et neid eristada võrreldes teiste majandustegevuses osalejatega".

50. Neid asjaolusid arvestades leian ma, et täie tõenäosusega ei puuduta vaidlusalune määrus ja pikendamismäärus äriühinguid C & J Clark ja Puma isiklikult ning et seega ei oleks nad võinud esitada nende määruste peale tühistamishagi vastavalt ELTL artiklile 263. Vähemasti kahtlus seoses sellise hagi vastuvõetavusega on täiesti reaalne. Ent ma tuletan meelde, et kohtuasja poole võimalus tugineda asja lahendavas kohtuinstantsis liidu õigusaktide sätete tühisusele eeldab, et sellel poolel puudus õigus esitada ELTL artikli 263 alusel nende sätete peale hagi [27].

51. Arvestades, kui raske on kindlaks teha, kas äriühingutel C & J Clark ja Puma oli või ei olnud võimalus esitada vaidlusaluse määruse ja pikendamismääruse peale tühistamishagi, näib mulle, et tõhusa kohtuliku kaitse nõuetest tulenevalt tuleb tunnistada vastuvõetavaks nende poolt eelotsusetaotluse esitanud kohtule asjaomaste määruste suhtes esitatud õigusvastasuse väide.

52. Järgmiseks tuleb aga minu arvates tagasi lükata nõukogu ja komisjoni argument, et kuna C & J Clark'il ja Pumal oli võimalus esitada hagi algmääruse artikli 11 lõike 8 alusel, siis ei saa nad siseriiklikus kohtus kehtetuse tuvastamise nõude esitamisega eirata selles sättes ette nähtud nõudeid ja tähtaegu.

53. Tuletan nimelt meelde, et nimetatud säte näeb ette, et importija võib taotleda tasutud tollimaksu tagasimaksmist, kui on näidatud, et dumpingumarginaal, mille alusel tollimaksu maksti, on kaotatud või seda on vähendatud tasemeni, mis on alla kehtiva tollimaksu taseme. See võimalus on ette nähtud juhtudeks, kus asjaomaste eksportivate tootjate tegevus on muutunud, millega kaasneb kas dumpingumarginaali muutus tulenevalt normaalväärtusest, mida on ennast muudetud (marginaali on vähendatud) või dumpingu kasutamise lõpetamisest (marginaal on kaotatud). Nendel konkreetsetel juhtudel ei vaidlusta importijad määratud dumpinguvastase tollimaksu seaduslikkust, vaid tuginevad sellele, et olukord on muutunud, mis mõjutab otseselt algselt kindlaks määratud dumpingumarginaali.

54. On seega selge, et algmääruse artikli 11 lõikes 8 ette nähtud hagi erineb eelotsusetaotluse esitanud kohtus algatatust, mille menetluse käigus põhikohtuasja kaebajate esitatud vaidlusaluse määruse õigusvastasuse väite eesmärk on tuvastada pädevale ametiasutusele makstud dumpinguvastase tollimaksu õigusvastasus, mis võimaldab nii tolliseadustiku artikli 236 alusel nõuda selle maksu tagasimaksmist.

55. Lõpuks ei jaga ma nõukogu ja komisjoni arvamust, et importijatel nagu C & J Clark ja Puma ei ole võimalik vaidlusaluse määruse ja pikendamismääruse kehtetuse tuvastamise eesmärgil tugineda väitele, et on rikutud õigust turumajandusliku kohtlemise või individuaalse kohtlemise taotluse läbivaatamisele.

56. Märgin nimelt, et Euroopa Kohtul on mitmel korral tulnud analüüsida dumpinguvastase määruse kehtivust õigusvastasuse väite raames, mille on esitanud importija, kes on pidanud või peab tasuma dumpinguvastast tollimaksu. Nii oli kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus Ikea Wholesale, [28] Euroopa Kohtul võimalus analüüsida dumpinguvastase määruse kehtivust nimelt asjaomase toote „arvestusliku" normaalväärtuse arvutamise ja üldise dumpingumarginaali kindlaksmääramisel kasutatud „nullimismeetodi" seisukohast [29]. Kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus Valimar [30], analüüsis Euroopa Kohus dumpinguvastase määruse kehtivust dumpinguvastaste meetmete aegumise tõttu

27 — Vt käesoleva ettepaneku punkt 37.

28 — C-351/04, EU:C:2007:547.

29 — Punktid 43–57.

30 — C-374/12, EU:C:2014:2231.

läbivaatamismenetluses ekspordihinna arvutamiseks kasutatud meetodi seisukohast [31]. Hiljuti tuli Euroopa Kohtul kontrollida kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus TMK Europe [32], kas lisaks impordiga seotud teguritele võisid muud tegurid olla nii olulise mõjuga, et need võisid seada kahtluse alla põhjusliku seose olemasolu ühenduse tööstusharule tekkinud kahju ja dumpinguhinnaga impordi vahel, muutes nii asjaomase dumpinguvastase määruse kehtetuks [33].

57. Nendes kohtuasjades ei ole Euroopa Kohus kunagi seadnud kahtluse alla importijate võimalust tugineda sellele, et on rikutud nende õigust sellele, et nende suhtes kohaldataks dumpinguvastase tollimaksu kindlaksmääramiseks teatud kindlat normaalväärtuse või ka ekspordihinna arvutamise meetodit.

58. Nimelt puudutavad dumpinguvastased määrused niisuguseid importijaid nagu nimetatud kohtuasjades või nagu C & J Clark ja Puma – nagu nägime – mitte teatavate omaduste tõttu, mis iseloomustavad neid või nende faktilist olukorda võrreldes ükskõik missuguse muu isikuga, vaid ainult nende kui vaadeldavate toodete importija objektiivse staatuse tõttu, nagu iga teist ettevõtjat, kes on tegelikult või potentsiaalselt samasuguses olukorras [34].

59. Niisuguste toodete importijatena, mille suhtes on kehtestatud dumpinguvastane tollimaks, puudutab selle tollimaksu kehtestanud määruse mõju neid otseselt, kuivõrd neil tuleb tasuda seda tollimaksu, mille summa pole sageli just tähtsusetu. Ent eksportivat tootja suhtes turumajandusliku kohtlemise kohaldamine mõjutab normaalväärtuse kindlaksmääramist ja seeläbi dumpingumarginaali ning dumpinguvastase tollimaksu määramist [35]. Ka individuaalse kohtlemise võimaldamise tagajärg on individuaalse tollimaksu kohaldamine eksportivatele tootjatele, kes täidavad nõutud tingimusi, mis võimaldab nii neid eristada teistest eksportivatest tootjatest [36] ja kohaldada nende suhtes sageli madalamat dumpinguvastast tollimaksu.

60. Kõiki esitatud põhjendusi arvestades leian, et õigusvastasuse väide, mille esitas C & J Clark vaidlusaluse määruse peale ja mille esitas Puma selle määruse ja pikendamismääruse peale, on vastuvõetavad.

B. *Vaidlusaluse määruse kehtivus*

61. Tuleb täpsustada, et kohtuasjas C-34/14 arutab eelotsusetaotluse esitanud kohus vaidlusaluse määruse ja pikendamismääruse kehtivust. Sellega seoses täpsustab ta, et piirdub oma eelotsusetaotluses esitatud arutluskäigus ainult vastuväidetega vaidlusaluse määruse – mis on põhiakt – seaduslikkuse kohta, samas kui pikendamismäärusega üksnes pikendati dumpinguvastase meetme kehtivusaega [37]. Näeme tõepoolest, et selle kohtu esitatud vaidlusalust määrust puudutavate küsimuste analüüs ja selle põhjal tehtavad järeldused käivad ka pikendamismääruse kohta, kuivõrd selles kasutatakse samu meetodeid, mida kasutati lõpliku dumpinguvastase tollimaksu kindlaksmääramiseks.

31 — Punktid 39–61.

32 — C-143/14, EU:C:2015:236.

33 — Punktid 31–45.

34 — Kohtuotsus Valimar (C-374/12, EU:C:2014:2231, punkt 37).

35 — Vt algmääruse artikli 2 lõike 7 punkt b ja artikkel 11.

36 — Vt selle määruse artikli 9 lõige 5.

37 — Vt pikendamismääruse põhjendus 519.

1. Turumajandusliku kohtlemise ja individuaalse kohtlemise taotluste läbivaatamine

62. Esimesed küsimused käesolevates kohtuasjades nõuavad Euroopa Kohtult otsust, kas vaidlusalune määrus on kehtetu, kuivõrd see rikub algmääruse artikli 2 lõike 7 punkte b ja c ja artikli 9 lõiget 5. Nimelt leiavad C & J Clark ja Puma, et neid sätteid on rikutud, kuna komisjon jättis läbi vaatamata turumajandusliku kohtlemise või individuaalse kohtlemise taotlused, mille olid esitanud eksportivad tootjad, kes ei kuulunud valimisse ja kellelt nad asjaomaseid tooteid importisid.

63. Sellega seoses tuletan meelde, et Euroopa Kohus otsustas kohtuotsustes Brosmann Footwear (HK) jt *vs*. nõukogu (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ja Zhejiang Aokang Shoes *vs*. nõukogu (C-247/10 P, EU:C:2012:710), et komisjonil on kohustus võtta seisukoht sellise ettevõtja taotluse osas, kes soovib, et talle kohaldataks turumajanduslikku kohtlemist, isegi kui see ettevõtja ei ole valimisse kaasatud [38].

64. Ta märkis nimelt, et „algmääruse artikli 2 lõige 7 kuulub määruse nende sätete hulka, mille eesmärk on üksnes normaalväärtuse kindlaksmääramine, samas kui nimetatud määruse artikkel 17, mis käsitleb väljavõttelist uuringut, kuulub nende sätete hulka, mis käsitlevad eelkõige dumpingumarginaali kindlaksmääramiseks kasutatavaid meetodeid. Seega on nende sätete sisu ja eesmärk erinevad” [39].

65. Euroopa Kohus lisas, et algmääruse artikli 2 lõike 7 punkt b „kehtestab nimelt kohustuse määrata normaalväärtus kooskõlas sama artikli lõigetega 1–6, kui ühe või mitme tootja nõuetekohaselt põhjendatud nõuete alusel on näidatud, et nende tootjate tegevus toimub turumajanduse tingimustes. Selline kohustus, mis puudutab majanduslike tingimuste tunnustamist, milles tootja vaatlusalust samasugust toodet valmistab ja müüb, ei sõltu viisist, kuidas arvutatakse dumpingumarginaal” [40].

66. Olles järeldanud, et nendel põhjustel tuleb vaidlustatud kohtuotsused tühistada, ja olles leidnud, et kohtuvaidluste menetlusstaadium lubas teha asja suhtes lõpliku otsuse, leidis Euroopa Kohus, et vaidlusalune määrus tuli nendes kahes kohtuasjas apellante puudutavas osas tühistada [41].

67. Kuigi Euroopa Kohus märkis tõepoolest kohtuotsuse Zhejiang Aokang Shoes *vs*. nõukogu (C-247/10 P, EU:C:2012:710) punktis 32, et „Üldkohus lükkas põhjendamatult vaidlustatud kohtuotsuse punktis 91 tagasi apellandi argumendid, et algmääruse artikli 2 lõike 7 punktid b ja c kohustavad komisjoni vaatama läbi turumajandusliku kohtlemise/individuaalse kohtlemise taotlused, mille on esitanud ettevõtjad, kes ei ole valimisse kaasatud” ning seega tühistas asjaomase kohtuotsuse sellel alusel, otsustas ta seevastu ainult, et komisjonil on kohustus teha otsus turumajandusliku kohtlemise taotluse kohta. Järelikult ei võtnud ta seisukohta küsimuses, kas komisjonil on samuti kohustus vaadata läbi individuaalse kohtlemise taotlus.

68. Niisiis tuleb nüüd kontrollida, kas komisjonil on see kohustus.

69. Komisjoni sõnul ei ole ta kohustatud läbi vaatama individuaalse kohtlemise taotlusi, mille on esitanud eksportijatest tootjad, kes ei ole valimisse kaasatud, kui ta algmääruse artikli 17 lõike 3 kohaldamisel tuvastab, et individuaalsete dumpingumarginaalide arvutamine on põhjendamatult koormav ja takistab uurimise õigeaegset lõpetamist.

70. Ma ei jaga seda seisukohta.

71. Nimelt leian ma, et täpselt nagu turumajanduslikku kohtlemist käsitlevad sätted, nii on ka individuaalset kohtlemist käsitlevad sätted selle määruse artikli 17 lõikest 3 erineva sisu ja eesmärgiga.

38 — Vt vastavalt viidatud kohtuotsuste punktid 36-38 ja punktid 29–32.

39 — Vt vastavalt viidatud kohtuotsuste punkt 37 ja punkt 33.

40 — Vt vastavalt punkt 38 ja punkt 30.

41 — Vt vastavalt punktid 40–43 ja punktid 34–37.

72. Individuaalset kohtlemist võib võimaldada ainult eksportivatele tootjatele, kes asuvad mitteturumajanduslikes riikides. Selle individuaalse kohtlemise kohaldamine eksportivale tootjale võimaldab tema suhtes rakendada individuaalset dumpinguvastase tollimaksu, mis on enamikul juhtudel madalam kui mitteturumajanduslikes riikides asuvatele eksportivatele tootjatele üldiselt kehtestatud määr. Selleks et eksportivale tootjale võimaldataks seda kohtlemist, peab ta esitama komisjonile mitmesugused andmed, mis peavad näitama, et ta tegutseb riigist sõltumatult, see tähendab, et ta võib õiguslikult ja faktiliselt vabalt otsustada ekspordimüügi üle. Nii ta peab nimelt tõendama, et võib juhul, kui ettevõtja on täielikult või osaliselt välisomandis, oma kapitali ja kasumi vabalt kodumaale tagasi viia, et ekspordihinnad ja -kogused ning müügitingimused on vabalt määratud või et enamusosalus kuulub eraisikutele [42].

73. Algmääruse artikli 9 lõige 5 sätestab seega kriteeriumid, mida ettevõtjal tuleb täita selleks, et tema suhtes rakendataks individuaalset kohtlemist. Juhul kui need kriteeriumid on täidetud, lähtutakse individuaalsest kohtlemisest normaalväärtuse arvutusmeetodi kindlaksmääramisel [43]. Alles pärast seda, kui on kasutatud seda arvutusmeetodit normaalväärtuse kindlaksmääramiseks ja kui on nende eksportivate tootjate esitatud andmete põhjal, kellele rakendatakse individuaalset kohtlemist, kindlaks määratud ekspordihind, määratakse omakorda kindlaks dumpingumarginaal. Selles etapis võivad need eksportivad tootjad algmääruse artikli 17 lõike 3 alusel taotleda, et see marginaal arvutataks välja individuaalselt. Komisjon võib siis selle taotluse rahuldada või, kui ta otsustab, et eksportivate tootjate hulk on nii suur, et individuaalne läbivaatamine oleks põhjendamatult koormav ja takistaks uurimise õigeaegset lõpetamist, nimetatud taotluse tagasi lükata ja määrata üks üleriigiline dumpingumarginaal.

74. On seega selge, et individuaalse kohtlemise taotlust tuleb sarnaselt turumajandusliku kohtlemise taotlusega eristada individuaalse dumpingumarginaali taotlusest. Seega ei saanud komisjon minu arvates laiendada algmääruse artikli 17 lõike 3 kohaldamist individuaalse kohtlemise taotlustele ja tal oli kohustus need taotlused läbi vaadata.

75. Kõiki esitatud põhjendusi arvestades olen arvamusel, et tuleb tuvastada, et vaidlusalune määrus on kehtetu, kuivõrd komisjon jättis läbi vaatamata nende Hiina ja Vietnami eksportivate tootjate turumajandusliku kohtlemise ja individuaalse kohtlemise taotlused, kes valimisse ei kuulunud, eirates sellega algmääruse artikli 2 lõike 7 punkti b ja artikli 9 lõike 5 nõudeid. Kuna pikendamismäärusega jäetakse dumpinguvastane tollimaks kehtima sellisena, nagu see oli vaidlusaluse määrusega kindlaks määratud [44], tuleb ka see määrus kehtetuks tunnistada.

2. Turumajandusliku kohtlemise või individuaalse kohtlemise taotluste läbivaatamise kolmekuulise tähtaja ületamise tagajärjed

76. Teise ja kolmanda küsimusega kohtuasjas C-659/13 ja esimese küsimusega kohtuasjas C-34/14 palutakse Euroopa Kohtul otsustada, kas vaidlusalune määrus on kehtetu, kuna komisjon ei teinud kolme kuu jooksul alates uurimise algatamisest otsust turumajandusliku kohtlemise taotluste kohta, mille olid esitanud eksportivad tootjad, kes olid valimisse võetud, ja need, keda ei olnud valimisse võetud.

77. Põhikohtuasja kaebajate arvates nähtub kohtuotsusest Brosmann Footwear (HK) jt *vs.* nõukogu (C-249/10 P, EU:C:2012:53), et vaidlusaluse määruse muudab automaatselt kehtetuks asjaolu, et komisjon ei järginud tähtaega, mis on algmääruse artikli 2 lõike 7 punktis c ette nähtud selleks, et otsustada, kas eksportiv tootja vastab talle turumajandusliku kohtlemise võimaldadamise tingimustele.

42 — Vt algmääruse artikli 9 lõike 5 punktid a–c.

43 — Vt kohtuotsus Brosmann Footwear (HK) jt *vs.* nõukogu (T-401/06, EU:T:2010:67, punkt 78), milles Üldkohus tuvastas selle õigesti, tuletamata siiski sellest õigeid tagajärgi.

44 — Vt pikendamismääruse põhjendus 519 ja artikli 1 lõige 3.

Nõukogu ja komisjon omakorda leiavad, et kohtuotsusest Ningbo Yonghong Fasteners *vs.* nõukogu (C-601/12 P, EU:C:2014:115) nähtub, et selle tähtaja järgimata jätmise tõttu võib vaidlusaluse määruse tühistada vaid juhul, kui põhikohtuasja kaebajad tõendavad, et tähtaja ületamata jätmise korral oleks nõukogu võinud vastu võtta teistsuguse, nende huve arvestades soodsama määruse.

78. Olgu märgitud, et kohtuotsusest Brosmann Footwear (HK) jt *vs.* nõukogu [45] nähtub, et apellantide kolmanda väite kohaselt rikkus Üldkohus õigusnormi, kui ta leidis, et apellandid ei saa tugineda algmääruse artikli 2 lõike 7 punktile c seoses nende endi turumajandusliku kohtlemise taotlustega, sest kolmekuuline periood „puudutab üksnes olukordi, kus komisjonil on kohustus" turumajandusliku/individuaalse kohtlemise taotlused läbi vaadata [46]. Euroopa Kohus märkis seda väidet analüüsides lihtsalt, et selle sätte kohaselt tehakse otsus selle kohta, kas tootja vastab sama lõike 7 punkti c esimeses lõigus nimetatud kriteeriumidele turumajandusliku kohtlemise saamiseks, kolme kuu jooksul alates uurimise algatamisest [47]. Pealegi ei tühistatud Üldkohtu kohtuotsust selles kohtuasjas üksnes selle väite põhjal, vaid ka apellantide kahe esimese väite põhjal [48].

79. Seega on minu arvates kohtuotsusest [49] raske järeldada, et Euroopa Kohus otsustas, et algmääruse artikli 2 lõike 7 punktis c ette nähtud kolmekuulise tähtaja järgimata jätmine muudab vaidlusaluse määruse automaatselt kehtetuks. Peal selle selgitas Euroopa Kohus kohtuotsuse Ningbo Yonghong Fasteners *vs.* nõukogu [50] punktis 35, et kohtuotsuses Brosmann Footwear (HK) jt *vs.* nõukogu (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ei märkinud ta midagi niisuguse tähtaja järgimata jätmise tagajärgede kohta.

80. Mis puutub kohtuotsusesse Ningbo Yonghong Fasteners *vs.* nõukogu (C-601/12 P, EU:C:2014:115), siis vastupidi sellele, mida väidavad nõukogu ja komisjon, arvan ma, et selles ei ole selgelt sedastatud, et selle tähtaja järgimata jätmine võib viia vaidlusaluse määruse tühistamiseni vaid siis, kui apellandid tõendavad, et tähtaja ületamata jätmise korral oleks nõukogu võinud vastu võtta teistsuguse, nende huve arvestades soodsama määruse. Kohtuasjas, milles tehti see kohtuotsus, tuli Euroopa Kohtul, kelle poole pöörduti apellatsiooniastmes, hinnata kahte väidet turumajandusliku kohtlemise taotluse esitamise tähtaega käsitleva algmääruse artikli 2 lõike 7 punkti c teise lõigu tõlgendamise kohta Üldkohtu poolt. Esimese väite tunnistas Euroopa Kohus vastuvõetamatuks [51]. Teise väite kohta Euroopa Kohus lihtsalt märkis, et apellant oli mõistnud vaidlustatud kohtuotsust ekslikult [52], ning et „[n]eil asjaoludel ja ilma et oleks vaja otsustada küsimuse üle, kas [selles sättes] kehtestatud tähtaeg on menetluslik tagatis apellandi kaitseõiguste kaitsmiseks, tuleb tuvastada, et [see väide] ei ole faktiliselt õige ning tuleb seega tunnistada põhjendamatuks" [53].

81. On tõsi, et nimetatud kohtuotsuse punktis 42 otsustas Euroopa Kohus, et „[i]gal juhul [on] apellandi argumendid [nimetatud] väite raames tulemusetud, kuivõrd ta ei esitanud põhjuseid, mis tõendaksid, et ei saanud välistada, et otsus turumajandusliku kohtlemise […] kohta või vaidlusalune määrus oleksid olnud tema huvides soodsamad, kui kõnealust tähtaega oleks järgitud, seda enam et apellant ei vaidlustanud Euroopa Kohtus vaidlustatud kohtuotsuse järeldusi turumajandusliku kohtlemise staatuse kohta tehtud otsuse sisulistes küsimustes". See lisatud täpsustus võimaldab

45 — C-249/10 P, EU:C:2012:53.

46 — Punkt 25.

47 — Punkt 39.

48 — Punkt 40.

49 — Brosmann Footwear (HK) jt *vs.* nõukoguC-249/10 P, EU:C:2012:53.

50 — C-601/12 P, EU:C:2014:115.

51 — Punktid 29–33.

52 — Punktid 39 ja 40.

53 — Punkt 41.

eeldada, et Euroopa Kohus nõustub tegelikult Üldkohtu praktikaga järelduste osas, mis tuleb teha algmääruse artikli 2 lõike 7 punkti c teises lõigus ette nähtud kolmekuulise tähtaja järgimata jätmisest [54]. Sellest kohtupraktikast ei saa siiski teha kindlat järeldust ja käesolevad kohtuasjad on Euroopa Kohtu jaoks võimalus oma seisukohta täpsustada.

82. Minu arvates tuleks nimetatud kohtupraktikat kinnitada. Nagu Üldkohus märkis, ei ole nimelt algmääruses ühtegi viidet selle kohta, mida tuleb turumajandusliku kohtlemise võimaldamiseks antud kolmekuulise tähtaja ületamisest järeldada, vastupidi muudele selles määruses ette nähtud menetlustähtaegadele [55]. Samuti ei anna selles küsimuses rohkem selgust algmäärusesse artikli 2 lõike 7 punkti c lisamise ettevalmistustöö, kuivõrd sellest nähtub üksnes, et turumajandusliku kohtlemise taotlus tuleb läbi vaadata üsna varakult uurimise käigus, et saaks kinni pidada muudest tähtaegadest [56].

83. Kohtuotsuses Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware *vs.* nõukogu [57] tuli Euroopa Kohtul otsustada, kas algmääruse artikli 20 lõikes 5 ette nähtud kümnepäevase tähtaja järgimata jätmise tõttu tuli asjaomane määrus, millega kehtestati dumpinguvastane tollimaks, tühistada. See säte näeb ette, et komisjon peab andma asjaomastele ettevõtjatele vähemalt kümnepäevase tähtaja, et nad esitaksid oma seisukohad asjaolude ja põhjenduste kohta, mille alusel kavatsetakse kehtestada lõplikud meetmed. Nagu algmääruse artikli 2 lõike 7 punkt c, ei sisalda mainitud säte ühtegi viidet selle kohta, mis tagajärjed tulenevad selle tähtaja järgimata jätmisest.

84. Seega otsustas Euroopa Kohus Üldkohtu seisukohta kinnitades, et „[nimetatud] tähtaja eiramine võib viia vaidlustatud määruse tühistamiseni vaid juhul, kui on võimalik, et niisuguse eeskirjade eiramise tõttu jõuti haldusmenetluses teistsuguse tulemuseni, mõjutades seega konkreetselt apellandi kaitseõigusi" [58]. Seoses sellega tuletas ta meelde, et „Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei ole hageja kohustatud tõendama, et komisjoni otsuse sisu oleks võinud olla teistsugune, vaid üksnes seda, et selline võimalus ei ole täielikult välistatud, kuna hageja oleks saanud end paremini kaitsta, kui menetluses ei oleks esinenud puudusi" [59].

85. Peale selle oli Euroopa Kohtul samas kohtuotsuses võimalus arutleda ka selle üle, mis tagajärjed kaasnevad sellega, kui komisjon võtab otsuse turumajandusliku kohtlemise võimaldamise kohta vastu pärast kolmekuulist tähtaega ja asendab sellega esimese otsuse. Euroopa Kohus märkis, et „seaduslikkuse ja hea halduse põhimõtetest lähtudes ei saa [algmääruse artikli 2 lõike 7 punktile c] anda tõlgendust, mille kohaselt komisjon on kohustatud esitama nõukogule ettepaneku lõplike meetmete kohta, millega asjassepuutuva ettevõtja suhtes rakendatakse jätkuvalt viga, mis pandi toime nimetatud sisuliste kriteeriumide esialgsel hindamisel" [60]. Ta järeldas sellest, et „[o]lukorras, kus komisjon avastab uurimise käigus – vastupidi tema esialgsele hinnangule –, et ettevõtja vastab algmääruse artikli 2 lõike 7 punkti c esimeses lõigus nimetatud kriteeriumidele, on komisjon kohustatud tegema sellest asjakohased järeldused, järgides sealjuures algmääruses sätestatud menetluslikke tagatisi". [61]

54 — Vt näitena kohtuotsused Shanghai Excell M & E Enterprise ja Shanghai Adeptech Precision *vs.* nõukogu (T-299/05, EU:T:2009:72); Since Hardware (Guangzhou) *vs.* nõukogu (T-156/11, EU:T:2012:431) ja Gold East Paper ja Gold Huasheng Paper *vs.* nõukogu (T-443/11, EU:T:2014:774).

55 — Kohtuotsus Shanghai Excell M & E Enterprise ja Shanghai Adeptech Precision *vs.* nõukogu (T-299/05, EU:T:2009:72, punktid 116, 118 ja 119).

56 — Vt komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile seoses endiste mitteturumajanduslike riikide kohtlemisega dumpinguvastastes menetlustes ja ettepanek võtta vastu nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 384/96 (KOM(97) 677 (lõplik)). Ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1168/2012, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1225/2009 kaitse kohta dumpinguhinnaga impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Ühenduse liikmed (ELT L 344, lk 1), vastuvõtmise ettevalmistustöö ei sisalda ühtegi täpsustust niisuguse tähtaja eesmärgi kohta, mida pikendati kaheksa kuuni.

57 — C-141/08 P, EU:C:2009:598.

58 — Punktid 81 ja 107 ja seal viidatud kohtupraktika.

59 — Punktid 94.

60 — Punkt 111.

61 — Punkt 112.

86. Üldkohus järeldas minu arvates õigusega, et tuleb arvestada, et „ehkki põhimõtteliselt tuleks kõik turumajanduslikku kohtlemist käsitlevad otsused algmääruse artikli 2 lõike 7 punkti c teise lõigu kohaselt vastu võtta kolme kuu jooksul alates uurimise algatamisest ning tehtud otsus peab jääma kehtima kuni selle uurimise lõppemiseni, siis kehtiva liidu õiguse kohaselt sellele sättele liidu kohtus antud tõlgenduse järgi […] ei too esiteks otsuse tegemine pärast selle tähtaja lõppu ainuüksi selle asjaolu tõttu kaasa dumpinguvastast tollimaksu kehtestava määruse tühistamist, ja teiseks võib sellist otsust menetluse käigus muuta, kui see osutub ekslikuks”[62].

87. Neid asjaolusid arvestades olen arvamusel, et Euroopa Kohus peaks kinnitama Üldkohtu praktikat, mille kohaselt ei saa arvestada, et algmääruse artikli 2 lõike 7 punkti c teises lõigus toodud tähtaja igasugune ületamine peaks tingima nõukogu määruse, millega kehtestatakse lõplik dumpinguvastane tollimaks, automaatse tühistamise. Nimelt saab selle tähtaja ületamine kaasa tuua sellise tühistamise üksnes siis, kui hageja tõendab, et tähtaja ületamata jätmise korral oleks nõukogu võinud vastu võtta vaidlustatud määrusest erineva määruse, mis oleks tema huve arvestades soodsam[63].

88. Tuleb tõdeda, et põhikohtuasja kaebajad ei esita mingeid andmeid, mis tõendaksid, et kui komisjon oleks tähtajast kinni pidanud, siis oleks vastu võetud nende huve arvestades soodsam määrus kui vaidlusalune määrus.

89. Seega olen ma arvamusel, et algmääruse artikli 2 lõike 7 punkti c teises lõigus ette nähtud tähtaja ületamisest ei ilmnenud asjaolusid, mis võiksid mõjutada selle määruse kehtivust.

3. Dumpingumarginaali kindlaksmääramine

90. Oma esimese küsimusega kohtuasjas C-34/14 soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus samuti teada, kas vaidlusalune määrus on kehtetu seetõttu, et see rikub algmääruse artikli 9 lõiget 6, kuivõrd Golden Step'i – ainus äriühing, kellele võimaldati turumajanduslikku kohtlemist – marginaali ei võetud tema sõnul valimi kaalutud keskmise dumpingumarginaali arvutamises arvesse ja see ei mõjutanud seega üldse kaalutud keskmist dumpingumarginaali, mida kohaldati Hiina eksportivate tootjate suhtes, keda sellesse valimisse ei võetud.

91. Ma mõistan, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul oli komisjon kohustatud arvutama välja individuaalsed dumpingumarginaalid valimisse võetud eksportivate tootjate jaoks ja arvutama seejärel välja kaalutud keskmise dumpingumarginaali, hõlmates sellesse Golden Step'i individuaalse marginaali.

92. Selles küsimuses olen seisukohal, et eelotsusetaotluse esitanud kohus tõlgendab algmääruse sätteid ekslikult. Selle määruse artikli 2 lõike 11 alusel seega „määratakse dumpingumarginaalide olemasolu uurimisperioodi jooksul harilikult kindlaks kõigi ühendusse suunatud ekspordi tehingute kaalutud keskmise normaalväärtuse võrdlemisel nende tehingute kaalutud keskmiste hindadega või normaalväärtuste ja ühendusse suunatud ekspordi üksikute hindade tehingupõhisel võrdlemisel”. See lõige ei välista väljavõttelise uuringu kasutamist. Seda sätet arvestades oli komisjonil igati õigus arvutada valimisse võetud eksportivate tootjate kohta kaalutud keskmine dumpingumarginaal, kuivõrd ajutise määruse vastuvõtmise ajal ei olnud ühelegi nendest eksportivatest tootjatest võimaldatud turumajanduslikku või individuaalset kohtlemist[64].

62 — Kohtuotsus Since Hardware (Guangzhou) *vs.* nõukogu (T-156/11, EU:T:2012:431, punkt 167).

63 — *Ibidem* (punkt 160 ja seal viidatud kohtupraktika).

64 — Vt ajutise määruse põhjendus 134.

93. Järgmiseks tuleb nende eksportivate tootjate puhul, kes olid teinud koostööd uurimises, kuid keda ei võetud valimisse, dumpingumarginaali kindlaksmääramiseks kasutatud meetodi kohta märkida, et komisjon kohaldas algmääruse artikli 9 lõiget 6. Nii nähtub ajutise määruse põhjendusest 135, et dumpingumarginaal koostööd tegevate eksportivate tootjate jaoks, keda ei olnud individuaalselt uuritud, määrati valimi ettevõtete dumpingumarginaali kaalutud keskmise alusel. Valimisse kuuluvatele Hiina eksportijatele määrati üks ühtne dumpingumarginaal ja teine Vietnami eksportijatele, kõikidele teistele Hiina ja Vietnami eksportivatele tootjatele määrati need samad marginaalid [65].

94. Ajutise määruse ja vaidlusaluse määruse vastuvõtmise vahelisel ajal otsustas komisjon võimaldada turumajanduslikku kohtlemist Golden Step'ile, kes kuulus valimisse, otsustades, et selle äriühingu esitatud tõendeid arvestades tuleb esialgne otsus läbi vaadata ja talle turumajanduslikku kohtlemist võimaldada [66]. Seega arvutati nimetatud äriühingu jaoks välja individuaalne dumpingumarginaal [67]. Seevastu selleks kasutatud meetodit ei muudetud, see tähendab komisjon kohaldas algmääruse artikli 9 lõiget 6, [68] ja miski selles määruses ei viita sellele, et Golden Step'i dumpingumarginaali ei võetud selles arvutusmeetodis arvesse. Seoses sellega nähtub kohtuotsusest Zhejiang Aokang Shoes *vs.* nõukogu, [69] et Üldkohus tuvastas, et valimi kaalutud keskmise dumpingumarginaali arvutamisel võeti Golden Stepi dumpingumarginaal arvesse [70]. Tõsi küll, Euroopa Kohus tühistas selle kohtuotsuse põhjusel, et Üldkohus oli rikkunud algmääruse artikli 2 lõiget 7 [71]. Apellant ei seadnud siiski kahtluse alla tuvastust, et kaalutud keskmise dumpingumarginaali arvutamisel oli Golden Step'i dumpingumarginaali arvesse võetud.

95. Järelikult, arvestades kõiki esitatud põhjendusi, leian ma, et Hiinast ja Vietnamist pärit nahast pealsetega jalatsite ekspordi dumpingumarginaalid on vaidlusaluses määruses kindlaks määratud õigesti. Sama järeldus kehtib ka pikendamismääruse kohta, kuna sellest nähtub, et kasutati sama arvutusmeetodit [72].

4. Kahju ja põhjusliku seose kindlaksmääramine

96. Oma neljanda kuni kuuenda küsimusega kohtuasjas C-659/13 palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul otsustada, kas vaidlusalune määrus tuleb tunnistada kehtetuks, kuivõrd see rikub tema hinnangul algmääruse artikleid 3–5 ja 17 põhjusel, et liiga väike arv ühenduse tootjaid tegi koostööd, et uurimistoimikus olevatest tõenditest nähtuvalt kasutati ühenduse tööstusele tekitatud kahju hindamisel sisuliselt vigaseid andmeid ja et muid teadaolevalt võimalikult kahju tekitavaid tegureid ei eraldatud ja eristatud õigesti väidetavalt dumpinguhinnaga toimuva impordi tagajärgedest.

97. Kõigepealt väidab C & J Clark neljanda küsimuse raames, et liidu institutsioonid ei saanud õigesti hinnata ühenduse tööstusele tekitatud kahju, sest valimisse võeti ja seega kaebust toetas ainult kümme ühenduse tootjat, kes esindavd ainult 4,2% ühenduse toodangust – kaugelt alla algmääruse artikli 5 lõikes 4 nõutava 25%.

98. Ma ei jaga C & J Clark'i seisukohta.

65 — Vt ajutise määruse põhjendus 143.

66 — Vt vaidlusaluse määruse põhjendused 70–72.

67 — Vt selle määruse põhjendus 146.

68 — *Idem.*

69 — T-407/06 ja T-408/06, EU:T:2010:68.

70 — Punkt 103.

71 — Kohtuotsus Zhejiang Aokang Shoes *vs.* nõukogu (C-247/10 P, EU:C:2012:710, punkt 34).

72 — Vt selle määruse põhjendused 126, 127 ja 130.

99. Tuletan meelde, et selle määruse artikli 5 lõiked 1 ja 4 näevad ette, et uurimine väidetava dumpingu olemasolu, määra ja mõju tuvastamiseks algatatakse ühenduse tootmisharu poolt või nimel esitatud kaebuse põhjal. Nii on see juhul, kui kaebust toetavad need ühenduse tootjad, kelle samasuguse toote toodang moodustab ühtekokku enam kui 50% samasuguse toote kogutoodangust, mida toodab kaebusele kas toetust või vastuseisu väljendav osa ühenduse tootmisharust. Uurimist siiski ei algatata, kui kaebust sõnaselgelt toetavate ühenduse tootjate arvele langeb vähem kui 25% ühenduse tootmisharu samasuguse toote kogutoodangust.

100. Kuna ühenduse tootjaid on arvukalt, otsustas komisjon kõigepealt koguda mitmesuguseid andmeid nende tootjate kohta küsimustiku abil hagi esitamise õiguse kohta. Selle küsimustikuga pidid ühenduse tootjad nimelt esitama oma seisukoha dumpinguvastase uurimise võimaliku algatamise kohta ja teatama, kas nad toetavad kaebust, on selle vastu või on erapooletud[73]. Nagu Üldkohus oma kohtuotsuses Brosmann Footwear (HK) jt *vs.* nõukogu[74] märkis, oli nende andmete taotlemise õiguslik alus algmääruse artikli 5 lõige 4. Lisaks olid mainitud küsimustiku lisas esitatud selle määruse artiklid 4 ja 5. Sarnaselt Üldkohtuga arvan ma, et see tõendab, et ühenduse tootjad olid seega teadlikud, et nimetatud küsimustikuga püüti nimelt kindlaks teha, kas nad toetavad kaebust või mitte, ja et nad pidid selleks esitama rea tõendeid dumpingu, kahju ja nendevahelise põhjusliku seose olemasolu kohta[75], mis on kaebuse osad vastavalt algmääruse artikli 5 lõikele 2.

101. Järeldus, mille saab sellest teha, on lihtne. Vastusest küsimustikule hagi esitamise õiguse kohta piisas selleks, et näidata, et 814 ühenduse tootjat, kes esindasid üle 40% ühenduse toodangust, toetasid kaebust vastavalt selle määruse artikli 5 lõikele 4[76]. Alles hiljem, arvestades nende tootjate esitatud andmeid, valis komisjon välja need, kes ühenduse tootmisharu kõige paremini esindasid selleks, et moodustada valim vastavalt algmääruse artiklile 17[77].

102. Järgmiseks nähtub viiendast küsimusest kohtuasjas C-659/13, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul on kahtlusi ka vaidlusaluse määruse kehtivuse suhtes seetõttu, et see rikub algmääruse artikli 3 lõiget 2 ja ELTL artiklit 296, kuna kohtutoimikus olevatest tõenditest nähtub, et ühenduse tootmisharule tekitatud kahju hindamiseks kasutati sisuliselt vigaseid andmeid.

103. C & J Clark selgitab selle kohta, et komisjon sai teateid, milles seati kahtluse alla teatavate ühenduse tootjate poolt dumpinguvastase uurimise raames esitatud andmed. Sellegipoolest ei vaadanud liidu institutsioonid nende teadete alusel üle oma järeldusi kahju kohta ja vaidlusaluses määruses ei nimetata selle põhjuseid. Nii on need institutsioonid tema sõnul eiranud algmääruse artikli 3 lõiget 2, mille alusel põhineb kahju tuvastamine otsesel tõendusmaterjalil ja hõlmab objektiivset uurimist.

104. Tuleb märkida, et selle määruse artikli 3 lõikes 5 on märgitud, et uurides dumpinguhinnaga impordi mõju asjaomasele ühenduse tootmisharule, hinnatakse kõiki asjakohaseid tootmisharu seisundit mõjutavaid majandustegureid ja -näitajaid. Ent ma täheldan, et C & J Clark'i nimetatud ja tema seisukohtade lisas esitatud teated on tegelikult vaid ajakirjanduses avaldatud väited ühenduse jalatsitootjate poolt väidetavalt toime pandud pettuste ja eeskirjade rikkumiste kohta[78]. Seega võisid liidu institutsioonid dumpinguvastase uurimise raames õigusega jätta need asjassepuutumatud ja tõendusliku jõuta teated kõrvale, et keskenduda arvukatele muudele asjakohastele ja keerukatele andmetele, mille olid esitanud asjaomased ettevõtjad.

73 — Vt C & J Clark'i seisukohtade punkt 43 ja lisa 2. Vt ka kohtuotsus Brosmann Footwear (HK) jt *vs.* nõukogu (T-401/06, EU:T:2010:67, punktid 109 ja 110). Tuletan meelde, et Euroopa Kohus tühistas selle kohtuotsuse põhjusel, et komisjon oli jätnud turumajandusliku kohtlemise taotluse läbi vaatamata. Üldkohtu tuvastusi nendes punktides ei seatud seega kahtluse alla.

74 — T-401/06, EU:T:2010:67.

75 — Punkt 111.

76 — Vt vaidlusaluse määruse põhjendused 155 ja 158.

77 — Vt ajutise määruse põhjendus 65 ja vaidlusaluse määruse põhjendus 57. Vt ka C & J Clark'i seisukohtade punkt 44.

78 — Vt ka kohtuotsus Brosmann Footwear (HK) jt *vs.* nõukogu (T-401/06, EU:T:2010:67, punkt 167).

105. Lõpuks väljendab eelotsusetaotluse esitanud kohus oma kuuenda küsimusega kohtuasjas C-659/13 kahtlust, kas vaidlusalune määrus on kehtetu algmääruse artikli 3 lõike 7 rikkumise tõttu, arvestades, et väidetava dumpinguhinnaga impordi mõjust ei eraldatud ega eristatud nõuetekohaselt teiste teadaolevalt kahju põhjustanud tegurite mõju, nii et põhjuslik seos selle impordi ja ühenduse tootmisharule tekitatud kahju vahel ei ole õigesti tõendatud.

106. Konkreetselt ei ole C & J Clark'i hinnangul liidu institutsioonid piisavalt analüüsinud ühenduse tootmisharu konkurentsivõime puudumist, kolmandatest riikidest pärineva impordi mõju ega Hiinast pärit impordi kvootide kaotamise mõju.

107. Tuletan meelde, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et ühenduse tootmisharule tekitatud kahju kindlaksmääramine eeldab keerulise majandusliku olukorra hindamist ning et kohtulik kontroll sellise hinnangu üle peab piirduma sellega, et kontrollitakse menetlusnormidest kinnipidamist, faktiliste asjaolude sisulist paikapidavust, ilmsete vigade puudumist nende faktiliste asjaolude hindamisel ja võimu kuritarvitamise puudumist. Sellega on eelkõige tegemist ühenduse tootmisharule kahju tekitavate tegurite kindlaksmääramisel dumpinguvastases uurimises[79].

108. Euroopa Liidu institutsioonid on kohustatud sellise kindlaksmääramise käigus uurima, kas kahju, millele nad kavatsevad oma järeldused rajada, tuleneb tegelikult dumpinguhinnaga impordist, ja välistama kogu muudest teguritest põhjustatud kahju, eelkõige selle kahju, mille põhjuseks on ühenduse tootjate enda käitumine[80].

109. Seetõttu on liidu institutsioonide kohustus kontrollida, kas nende muude tegurite mõju ei katkesta põhjuslikku seost ühelt poolt asjaomase impordi ja teiselt poolt ühenduse tootmisharule põhjustatud kahju vahel. Samuti peavad nad kontrollima, et nende muude tegurite põhjustatud kahju ei võetaks arvesse kahju tuvastamisel algmääruse artikli 3 lõike 7 tähenduses ja et seetõttu ei oleks kehtestatud tollimaks dumpinguhinnaga impordi põhjustatud kahju kõrvaldamiseks vajalikust suurem. Kui aga liidu institutsioonid leiavad, et olenemata neist teguritest on dumpinguhinnaga impordi põhjustatud kahju algmääruse artikli 3 lõike 1 tähenduses oluline, võib selle tagajärjel tuvastada põhjusliku seose kõnealuse impordi ja ühenduse tootmisharule tekitatud kahju vahel.[81]

110. Selle kontrollimine, kas muud tegurid, mida kahju tuvastamisel arvesse võtta, on asjakohased, on keerukas majanduslik hindamine, milles liidu institutsioonidel on – rõhutan – lai kaalutlusõigus. Käesoleval juhul nähtub vaidlusalusest määrusest selgelt, et liidu institutsioonid kontrollisid, kas ühenduse tootjatele tekitatud kahju ei tulene muudest teguritest kui impordist, mille suhtes kohaldatakse dumpinguvastaseid meetmeid, nimelt ühenduse tootmisharu mahajäämusest, kolmandatest riikidest pärit impordi mõjust või Hiinast pärit impordi kvootide kaotamisest[82].

111. Seega arvan kõiki esitatud põhjendusi arvestades, et liidu institutsioonid ei teinud ühenduse tootmisharule tekitatud kahju ning selle kahju ja dumpinguvastaste meetmete esemeks oleva impordi vahelise põhjusliku seose tuvastamisel viga.

79 — Kohtuotsus TMK Europe (C-143/14, EU:C:2015:236, punkt 34).

80 — *Ibidem* (punkt 35).

81 — *Ibidem* (punktid 36 ja 37).

82 — Vt selle määruse põhjendused 222–238 ja ajutise määruse põhjendused 210–231. Sellisel juhul oli Üldkohtul kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus Brosmann Footwear (HK) jt *vs.* nõukogu (T-401/06, EU:T:2010:67), võimalus analüüsida neid punkte üksikasjalikult ja ta lükkas tagasi väite, et dumpinguhinnaga impordi ja ühenduse tootmisharule tekkinud kahju vaheline põhjuslik seos ei olnud piisavalt tõendatud (punktid 190–200). Tuletan meelde, et kuigi Euroopa Kohus tühistas selle kohtuotsuse, ei seadnud Euroopa Kohus apellatsioonimenetluses kahtluse alla Üldkohtu tuvastusi.

5. VLO vaekoja aruande ja WTO eeskirjade mõju vaidlusaluse määruse õiguspärasusele

112. Kohtuasja C-34/14 esimeses küsimuses ilmnevad eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahtlused vaidlusaluse määruse kehtivuse suhtes, kuivõrd see põhineb algmääruse artikli 9 lõikel 5. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab nimelt, et see säte on vastuolus dumpinguvastase kokkuleppe artiklitega 6.10 ja 9.2. Peale selle on vaidlusalune määrus tema arvates kehtetu ka seetõttu, et Golden Step'i dumpingumarginaali ei arvutatud vastavalt dumpinguvastase lepingu artikli 2.2.2 punktile iii, nagu on märgitud vaidlust „EL-jalatsid" lahendanud WTO vaidluste lahendamise organi (edaspidi „VLO") vaekogu aruandes [83].

113. Tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast tuleneb, et oma olemuselt ja ülesehituselt ei kuulu WTO asutamisleping ning samuti selle lepingu lisades 1, 2 ja 3 olevad kokkulepped (edaspidi koos „WTO lepingud") üldjuhul nende normide hulka, mille alusel on võimalik kontrollida liidu institutsioonide aktide õiguspärasust [84]. Üksnes juhul, kus liit on soovinud rakendada nende lepingute kontekstis võetud konkreetset kohustust või kui asjaomane liidu õigusakt viitab sõnaselgelt selliste lepingute konkreetsetele tingimustele, on liidu kohtu ülesanne kontrollida liidu akti ja selle akti rakendamiseks võetud aktide õiguspärasust WTO lepingute alusel [85].

114. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul nähtub algmääruse põhjendusest 3 ja sellele järgnevatest põhjendustest, et selle määruse sätteid on muudetud, arvestades 1994. aastal lõpule viidud mitmepoolseid kaubandusläbirääkimisi ja uusi lepinguid GATT-i VI artikli rakendamise kohta. Seega „tuleks [kõnesolevad uued lepingud] lisada *võimalikult kiiresti* liidu õigusaktidesse" [86]. Liidu seadusandja võttis tema hinnangul seega algmääruse vastu selleks, et täita oma rahvusvahelisi kohustusi, ja Euroopa Kohus peaks seega kontrollima vaidlusaluse määruse seaduslikkust nende kohustuste seisukohast.

115. Euroopa Kohtul oli hiljuti võimalus võtta selles küsimuses seisukoht. Nimelt märkis ta kohtuotsuses komisjon *vs*. Rusal Armenal [87], et ta „on teatud juhtudel tunnistanud, et WTO dumpinguvastane süsteem võib kujutada endast erandit üldpõhimõttest, mille kohaselt liidu kohus ei saa kontrollida liidu institutsioonide aktide õiguspärasust kokkusobivuse osas WTO lepingute eeskirjadega" [88]. Siiski „tuleb selleks, et erijuhul oleks niisugune erand lubatud, veel õiguslikult piisavalt tõendada, et seadusandja avaldas tahet rakendada liidu õiguses WTO lepingute kontekstis võetud konkreetset kohustust" [89]. „Selleks ei piisa, […] kui liidu õigusakti põhjendustest saab üldiselt tuletada, et akt võeti vastu liidu rahvusvahelisi kohustusi arvestades. Pigem on vajalik, et spetsiifilisest vaidlustatud liidu õigusnormist saaks järeldada, et sellega rakendatakse liidu õiguses WTO lepingutest tulenevat konkreetset kohustust" [90].

116. Algmääruse artikli 9 lõikes 5 kehtestati erikord mitteturumajanduslikest riikidest pärit impordi suhtes, nimelt individuaalne kohtlemine asjaomastele eksportivatele tootjatele. Niisuguse kohtlemise võimaldamisega kaasneb normaalväärtuse arvutamiseks spetsiaalse meetodi kasutamine.

83 — Vt vaekogu aruanne pealkirjaga „Euroopa Liit. Dumpinguvastased meetmed teatavate Hiinast pärit jalatsite suhtes" (WTO dokument WT/DS405/R).

84 — Kohtuotsus komisjon *vs*. Rusal Armenal (C-21/14 P, EU:C:2015:494, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

85 — *Ibidem* (punktid 40 ja 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

86 — Vt algmääruse põhjendus 5. Kohtujuristi kursiiv.

87 — C-21/14 P, EU:C:2015:494.

88 — Punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika.

89 — Punkt 45.

90 — Punkt 46.

117. Euroopa Kohtu tuvastus algmääruse artikli 2 lõike 7 kohta [91] kehtib ka selle määruse artikli 9 lõike 5 kohta. Nimelt nähtub eespool nimetatud komisjoni teatisest [92], et nii individuaalse kui ka turumajandusliku kohtlemise eesmärk on võtta arvesse, et mitteturumajanduslikes WTO riikides kujuneb välja ettevõtjaid, kes tegutsevad riigist sõltumatult ning määravad oma ekspordimüügi õiguslikult ja faktiliselt vabalt. Algmääruse artikli 9 lõige 5 kujutab seega endast ka liidu seadusandja tahteavaldust võtta selles valdkonnas liidu õiguskorrale omane lähenemisviis.

118. Seda järeldust ei sea kahtluse alla ka asjaolu, et algmääruse põhjenduses 5 on märgitud, et dumpinguvastase kokkuleppe tingimused tuleks liidu õigusesse üle võtta „võimalikult kiiresti". Seda väljendit tuleb nimelt mõista nii, et isegi kui liidu seadusandja kavatses algmääruse vastuvõtmisel arvesse võtta dumpinguvastase kokkuleppe tingimusi, ei avaldanud ta siiski tahet võtta neist iga tingimus üle kõnealusesse määrusesse [93].

119. VLO vaekoja aruande mõju kohta vaidlusaluse määruse kehtivusele tuleb meelde tuletada, et vastavalt määruse (EÜ) nr 1515/2001 [94] artikli 1 lõikele 1 võib nõukogu pärast seda, kui VLO võtab vastu aruande, sõltuvalt olukorrast kas tühistada vaidlustatud meetme või seda muuta, võttes vastavas olukorras vajalikuks peetavad erimeetmed. Tuleb tõdeda, et Golden Step'ile määratud dumpingumarginaali tühistamiseks või muutmiseks ei ole võetud erimeetmeid. Kuna liit ei ole soovinud täita dumpinguvastase lepingu raames võetud teatud kohustust ja, nagu nägime, ei viita algmäärus sõnaselgelt selle lepingu konkreetsetele sätetele, ei saa kontrollida vaidlusaluse määruse õiguspärasust, arvestades nimetatud lepingut, nii nagu seda lepingut on hiljem tõlgendatud VLO soovitustes [95].

120. Järelikult ei saa Euroopa Kohus hinnata vaidlusaluse määruse kehtivust dumpinguvastast kokkuleppest lähtudes, ja VLO vaekogu aruanne ei ole talle siduv.

C. *Kohtuotsuste Brosmann Footwear (HK) jt* vs. *nõukogu ja Zhejiang Aokang Shoes* vs. *nõukogu ning vaidlusaluse määruse kehtetuse järelmid*

121. Kohtuasja C-659/13 seitsmes küsimus ja kohtuasja C-34/14 teise küsimuse punkt a nõuavad Euroopa Kohtult hinnangu andmist ühelt poolt kohtuotsuste Brosmann Footwear (HK) jt *vs*. nõukogu (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ja Zhejiang Aokang Shoes *vs*. nõukogu (C-247/10 P, EU:C:2012:710) tagajärgedele teistele eksportivatele tootjatele ja importijatele ning teiselt poolt vaidlusaluse määruse kehtetuse tagajärgedele.

1. Kohtuotsuse Brosmann Footwear (HK) jt *vs*. nõukogu ja Zhejiang Aokang Shoes *vs*. nõukogu mõju

122. Seitsmenda küsimusega küsib First-tier Tribunal (Tax Chamber) Euroopa Kohtult sisuliselt, kas vaidlusaluse määruse tühistamisega kohtuasjades, milles tehti kohtuotsused Brosmann Footwear (HK) jt *vs*. nõukogu (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ja Zhejiang Aokang Shoes *vs*. nõukogu (C-247/10 P, EU:C:2012:710) kaasneb see, et selle määruse kohaselt tasutud dumpinguvastane tollimaks ei kuulunud tasumisele tolliseadustiku artikli 236 lõike 1 esimese lõigu tähenduses seadusest tulenevalt.

123. Tegelikult soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus selle küsimusega teada, kas sellisel tühistamisel on *erga omnes* mõju.

91 — Punktid 48–50.

92 — Vt joonealune märkus 56.

93 — Vt kohtuotsus komisjon *vs*. Rusal Armenal (C-21/14 P, EU:C:2015:494, punkt 52).

94 — Nõukogu 23. juuli 2001. aasta määrus meetmete kohta, mida ühendus võib võtta pärast WTO vaidluste lahendamise organi aruannet dumpingu- ja subsiidiumivastaste meetmete kohta (EÜT L 201, lk 10; ELT eriväljaanne 11/38, lk 50).

95 — Vt selle kohta kohtuotsus Ikea Wholesale (C-351/04, EU:C:2007:547, punktid 29–35).

124. Tuletan meelde, et Euroopa Kohus tühistas nendes kohtuotsustes vaidlusaluse määruse nende kohtuasjade „apellante puudutavas osas".

125. Peale selle nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et võimupiire ületamata ei saa liidu kohus teha otsust *ultra petita*, tühistamise otsus ei saa ületada hageja nõude piire [96]. Euroopa Kohus täpsustas seoses sellega, et kui otsuse adressaat otsustab esitada tühistamishagi, siis käsitleb liidu kohus üksnes adressaati puudutavaid otsuse osasid. Seevastu teisi adressaate puudutavad osad, mida ei vaidlustatud, ei puutu liidu kohtu lahendatava vaidluse esemesse [97].

126. Peale selle otsustas Euroopa Kohus, et kui absoluutset õigusjõudu omav liidu kohtu tühistamisotsus on seotud nii kohtuotsuse resolutiivosa kui põhjendustega, mis on resolutiivosa toetuseks vajalikud, ei saa see kaasa tuua sellise akti tühistamist, mida peetakse samamoodi õigusvastaseks, kuid mida ei ole ühenduse kohtus vaidlustatud [98].

127. Järelikult ei mõjuta Euroopa Kohtu poolt vaidlusaluse määruse tühistamine kohtuasjades, milles tehti kohtuotsused Brosmann Footwear (HK) jt *vs*. nõukogu (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ja Zhejiang Aokang Shoes *vs*. nõukogu (C-247/10 P, EU:C:2012:710), apellantidele määratud dumpinguvastase tollimaksu osas, selle määruse kehtivust ülejäänud osas, ja nimelt teiste eksportivate tootjate valmistatud, konkreetselt C & J Clark'i ja Puma tarnitavate teatavate nahast pealsega jalatsite impordi suhtes kohaldatavat dumpinguvastast tollimaksu, kuna need asjaolud ei kuulunud liidu kohtus lahendatud vaidluse esemesse [99].

128. Seega ei ole nende kohtuotsustega vaidlusaluse määruse tühistamise tagajärjeks see, et selle määruse kohaselt tasutud dumpinguvastane tollimaks ei olnud tolliseadustiku artikli 236 lõike 1 esimese lõigu tähenduses seadusest tulenev nende importijate osas, kelle tarnijateks on muud kui nimetatud kohtuotsustes asjassepuutuvad eksportivad tootjad.

2. Vaidlusaluse määruse kehtetuse tagajärjed

129. Kohtuasja C-34/14 teise küsimuse punktis a soovib Finanzgericht München teada, millised oleksid Euroopa Kohtu poolt vaidlusaluse määruse kehtetuks tunnistamise tagajärjed.

130. Seoses sellega tuletan meelde, et väljakujunenud kohtupraktikast tulenevalt „[peavad] liikmesriigi ametivõimud […] kehtetuks tunnistamisest siseriiklikus õiguskorras omad järeldused tegema, millest tuleneb, et asjassepuutuva määruse kohaselt tasutud dumpinguvastased tollimaksud ei tulenenud seadusest tolliseadustiku artikli 236 lõike 1 tähenduses, ning toll peaks need põhimõtteliselt selle sätte alusel tagasi maksma, kui sellise tagasimaksmise tingimused – muu hulgas mainitud artikli lõikes 2 sätestatu – on täidetud" [100].

131. Järelikult tuleb konkreetselt Puma suhtes märkida, et pärast dumpinguvastase määruse Euroopa Kohtu poolt kehtetuks tunnistamist ei saa ettevõtja põhimõtteliselt enam nõuda selle määruse alusel tasutud sellise dumpinguvastase tollimaksu tagasimaksmist, mille puhul tolliseadustiku artikli 236 lõikes 2 ette nähtud kolmekuuline tähtaeg on möödunud. Selles sättes on tollimaksu, mis ei tulene seadusest, tagasimaksmine piiratud kolme aastaga.

96 — Vt kohtuotsus Nachi Europe (C-239/99, EU:C:2001:101, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).

97 — *Ibidem* (punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika).

98 — *Ibidem* (punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

99 — Vt selle kohta kohtuotsus Nachi Europe (C-239/99, EU:C:2001:101, punkt 27).

100 — Vt kohtuotsus Trubowest Handel ja Makarov *vs*. nõukogu ja komisjon (C-419/08 P, EU:C:2010:147, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika). Vt ka kohtuotsus CIVAD (C-533/10, EU:C:2012:347, punkt 20).

132. Seega tuleb kohtuasja C-34/14 teisele küsimuse punktile a vastata, et Pumal, kes esitas liikmesriigi kohtule hagi otsuste peale, millega talt nõuti sisse dumpinguvastane tollimaks vaidlusaluse määruse alusel, mille Euroopa Kohus on kehtetuks tunnistanud, on põhimõtteliselt õigus tugineda sellele kehtetusele siseriiklikus kohtus, et nõuda selle tollimaksu tagasimaksmist vastavalt tolliseadustiku artikli 236 lõikele 1. Siseriikliku kohtu ülesanne on hinnata, kas sellise tagasimaksmise tingimused, sealhulgas nimetatud artikli lõikes 2 ette nähtud tingimus, on täidetud.

D. *Mõiste „ettenägematu asjaolu või vääramatu jõud" tolliseadustiku artikli 236 tähenduses*

133. Kohtuasja C-34/14 teise küsimuse punktis b palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt Euroopa Kohtul otsustada, kas tolliseadustiku artikli 236 lõike 2 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et vaidlusaluse määruse kehtetuks tunnistamine on „ettenägematu asjaolu", mis takistas huvitatud isikul esitada oma nõuet nõutava kolmeaastase tähtaja jooksul, ja mis seega võimaldab tema osas seda tähtaega pikendada.

134. Seoses sellega tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohus otsustas kohtuotsuses CIVAD,[101] et „määruse õigusvastasus ei kujuta endast selle sätte mõttes vääramatu jõu juhtumit, mis võimaldaks pikendada kolmeaastast tähtaega, mille jooksul võib importija taotleda selle määruse alusel tasutud imporditollimaksu tagasimaksmist"[102].

135. Minu arvates on see kohtupraktika kohtuasja C-34/14 olukorras kohaldatav. Tuletan nimelt meelde, et „[e]ttenägematu asjaolu mõiste hõlmab objektiivset elementi, mis on seotud huvitatud isiku jaoks tavapäratute ja temast sõltumatute asjaoludega, ja subjektiivset elementi, mis kohustab huvitatud isikut vältima tavapäratu sündmuse tagajärgi, võttes tarvitusele asjakohased meetmed ülemäärast kahju kandmata"[103]. Tegelikult ühtib mõiste „ettenägematud asjaolud" mõistega „vääramatu jõud"[104].

136. Järelikult tuleb kohtuasjas C-34/14 kohaldada Euroopa Kohtu arutluskäiku kohtuotsuses CIVAD[105]. Seega, kuna imporditollimaksu või eksporditollimaksu tagasimaksmine on erand tavapärasest impordi- ja ekspordikorrast ning järelikult tuleb seda reguleerivaid sätteid tõlgendada kitsalt ning mõistet „ettenägematud asjaolud" tolliseadustiku artikli 236 lõike 2 teise lõigu tähenduses tuleb tõlgendada kitsalt[106].

137. Euroopa Kohus otsustas seejärel, et dumpinguvastase määruse õigusvastasust, mis on objektiivne element, ei saa pidada ebatavaliseks asjaoluks[107]. Mis puudutab subjektiivset elementi, siis Puma oleks võinud esitada tagasimaksmise taotluse vaidlusaluse määruse alusel pärast dumpinguvastase tollimaksu esmakordsest tasumist ja vaidlustada selle määruse kehtivuse, esitades õigusvastasuse väite siseriiklikule kohtule, kes võib või koguni peab esitama Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse[108].

101 — C-533/10, EU:C:2012:347.

102 — Punkt 35.

103 — Vt kohtuotsus Bell & Ross *vs.* Ühtlustamisamet (C-426/10 P, EU:C:2011:612, punkt 48).

104 — Vt kohtumäärus Faktor B. i W. Gęsina *vs.* komisjon (C-138/14 P, EU:C:2014:2256, punkt 20). Oma kohtupraktikas ei ole Euroopa Kohus kunagi teinud nendel kahel mõistel tegelikku vahet, keeldudes isegi analüüsimast, kas neil on tegelikult vahet (vt kohtuotsus Bayer *vs.* komisjon, C-195/91 P, EU:C:1994:412, punkt 33).

105 — C-533/10, EU:C:2012:347.

106 — Punktid 24 ja 25.

107 — Punkt 30.

108 — Punktid 31–33.

138. Järelikult olen arvamusel, et kuna Pumal oli võimalus vaidlustada nimetatud määruse kehtivus tolliseadustiku artikli 236 lõike 2 esimeses lõigus nõutava kolmeaastase tähtaja jooksul, esitades vaidlusaluse määruse alusel tasutud dumpinguvastase tollimaksu tagasimaksmise taotluse, ei ole selle määruse kehtetus – kui Euroopa Kohus peaks selle tõepoolest tuvastama – ettenägematu asjaolu, mis oleks tal takistanud esitada taotlust tähtaegselt [109].

139. Esitatud põhjendustest lähtudes olen seisukohal, et tolliseadustiku artikli 236 lõike 2 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et dumpinguvastast tollimaksu kehtestava määruse kehtetuks tunnistamine ei ole selle sätte tähenduses ettenägematu asjaolu, mis võimaldaks pikendada kolmeaastast tähtaega, mille jooksul importija võib taotleda selle määruse alusel tasutud imporditollimaksu tagasimaksmist.

V. **Ettepanek**

140. Esitatud põhjendustest lähtudes, teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata First-tier Tribunal'ile (Tax Chamber) järgmiselt:

1. Nõukogu 5. oktoobri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1472/2006, millega kehtestatakse teatavate Hiina Rahvavabariigist ja Vietnamist pärit nahast pealsetega jalatsite impordi suhtes lõplik dumpinguvastane tollimaks ning millega nõutakse lõplikult sisse kõnealuse impordi suhtes kehtestatud ajutine tollimaks, ja nõukogu 22. detsembri 2009. aasta määrus, millega pärast nõukogu määruse (EÜ) nr 384/96 artikli 11 lõike 2 kohast aegumise läbivaatamist kehtestatakse teatavate Vietnamist ja Hiina Rahvavabariigist pärit nahast pealsetega jalatsite impordi suhtes lõplik dumpinguvastane tollimaks, mida laiendatakse Aomeni erihalduspiirkonnast lähetatud teatavate nahast pealsetega jalatsite impordi suhtes, olenemata sellest, kas need on deklareeritud Aomeni erihalduspiirkonnast pärinevatena või mitte, on kehtetud, kuna Euroopa Komisjon ei vaadanud läbi valimisse mitte kuuluvate Hiina ja Vietnami eksportivate tootjate esitatud turumajandusliku kohtlemise ja individuaalse kohtlemise taotlusi, eirates nõukogu 22. detsembri 1995. aasta määruse (EÜ) nr 384/96 (kaitse kohta dumpinguhinnaga impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Ühenduse liikmed) artikli 2 lõike 7 punktis b ja artikli 9 lõikes 5 sätestatud nõudeid.

2. Määruse nr 1472/2006 tühistamine Euroopa Kohtu poolt kohtuasjades, milles tehti kohtuotsused Brosmann Footwear (HK) jt *vs*. nõukogu (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ja Zhejiang Aokang Shoes *vs*. nõukogu (C-247/10 P, EU:C:2012:710), nendes kohtuasjade apellantidele määratud dumpinguvastanse tollimaksu osas ei mõjuta selle määruse kehtivust ülejäänud osas, ja nimelt teiste eksportivate tootjate valmistatud teatavate nahast pealsega jalatsite impordi suhtes kohaldatavat dumpinguvastast tollimaksu, kuna need asjaolud ei puutu liidu kohtus lahendatud vaidluse esemesse.

141. Teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Finanzgericht Münchenile järgmiselt:

1. Määrus nr 1472/2006 ja rakendusmäärus nr 1294/2009 on kehtetud, kuna Euroopa Komisjon jättis valimisse mitte kuuluvate Hiina ja Vietnami eksportivate tootjate esitatud turumajandusliku kohtlemise ja individuaalse kohtlemise taotlused läbi vaatamata, eirates sellega määruse nr 384/96 artikli 2 lõike 7 punkti b ja artikli 9 lõike 5 nõudeid.

2. Importijal nagu Puma SE, kes esitas liikmesriigi kohtule hagi otsuste peale, millega talt nõuti sisse dumpinguvastane tollimaks määruse nr 1472/2006 alusel, mille Euroopa Kohus on kehtetuks tunnistanud, on põhimõtteliselt õigus tugineda sellele kehtetusele siseriiklikus kohtus, et nõuda selle tollimaksu tagasimaksmist vastavalt nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ)

109 — Punkt 34.

nr 2913/92 (millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik) artikli 236 lõikele 1. Siseriikliku kohtu ülesanne on hinnata, kas sellise tagasimaksmise tingimused, sealhulgas nimetatud artikli lõikes 2 ette nähtud tingimus, on täidetud.

3. Määruse nr 2913/92 artikli 236 lõike 2 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et dumpinguvastast tollimaksu kehtestava määruse kehtetuks tunnistamine ei ole selle sätte tähenduses ettenägematu asjaolu, mis võimaldaks pikendada kolmeaastast tähtaega, mille jooksul importija võib taotleda selle määruse alusel tasutud imporditollimaksu tagasimaksmist.